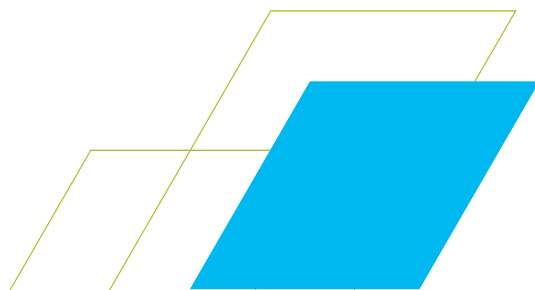

Jaarverslag 2019

Christelijke Hogeschool Ede

Contact

Eelco van den Dool

Bestuurssecretaris

Telefoon: 0318-696300

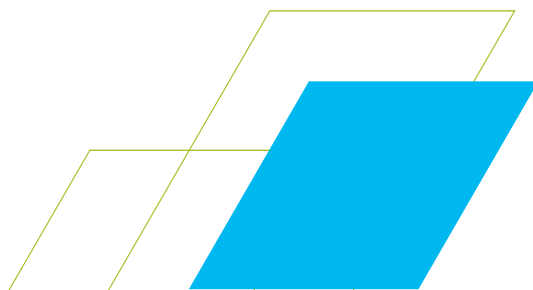
E-mail: ecvddool@che.nl

Christelijke Hogeschool Ede

Oude Kerkweg 100

6717 JS EDE

www.che.nl

Jaarverslag
Christelijke Hogeschool Ede
2019

Deel 1: Bestuursverslag 2019

Inhoudsopgave

Inhoud

1.	Doelstelling CHE	6
1.1	Missie en visie CHE	6
1.2	Visie op maatschappelijke opgaven	6
1.3	Beleidsdoelstellingen.....	7
1.4	Kernactiviteiten	8
2.	Hoofdpunten van de activiteiten in 2019	10
2.1	Onderwijs	10
2.2	Internationalisering	14
2.3	Onderzoek	15
2.4	Afhandeling klachten.....	16
2.5	Niet-bekostigde opleidingen: CHE voor Professionals	16
2.6	Ontwikkeling nieuwe opleidingen	17
3.	Financiën	18
3.1	Financieel resultaat	18
3.2	Treasury	20
3.3	Continuïteitsparagraaf en meerjarenperspectief.....	21
A	Gegevensset	21
A1	Kengetallen	21
A2	Meerjarenbegrotingen	22
B	Overige rapportages.....	26
B1	Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem	26
B2	Belangrijkste risico's en onzekerheden.....	28
B3	Rapportage toezichthoudend orgaan	30
3.4	Verantwoording notitie helderheid.....	30
4.	Governance	32
4.1	Verslag van de Raad van Toezicht	32
4.2	Verklaring van onafhankelijkheid Raad van Toezicht.....	33
4.3	Werkzaamheden van de Raad van Toezicht in 2019.....	33
4.4	Commissies van de Raad van Toezicht	34
4.5	Het College van Bestuur	35

4.6	Overzicht bestuurskosten (declaraties) College van Bestuur.....	36
4.7	Directieteam.....	37
5.	Studievoorschotmiddelen	38
5.1	Activiteiten vanuit de voorinvesteringen	38
5.2	Totstandkoming Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen.....	38
5.3	Planbeoordeling NVAO.....	40
5.4	Programma Toekomstproof onderwijs	40
5.5	Financiële verantwoording.....	41
6.	Profileringsfonds	42
7.	Rapportage experimenten flexibel onderwijs.....	43
8.	Rapportage experiment vraagfinanciering onderwijs.....	44

Bijlage 1: Reflectie van de HR op de SVM-projecten

1. Doelstelling CHE

1.1 Missie en visie CHE

De Christelijke Hogeschool Ede (CHE) is een christelijke instelling voor hoger beroepsonderwijs. De CHE wil samen met het werkveld (toekomstige) professionals opleiden tot mensen die weten wie ze zijn en weten wat ze kunnen bijdragen aan de beroepspraktijk en de samenleving. De CHE biedt studenten een leergemeenschap met persoonlijke aandacht voor hun vorming. De CHE wil op deze manier studenten opleiden tot mensen die thuis zijn in hun beroep en bekwaam zijn om hun professionele identiteit verder te ontwikkelen. We vinden het belangrijk dat ze daarbij hun persoonlijke geloofsovertuiging en levensbeschouwing weten te verbinden aan de context van hun beroep en werkveld.

De CHE wil herkenbaar zijn door kwaliteit, christelijke identiteit en persoonlijke betrokkenheid.

1.2 Visie op maatschappelijke opgaven

De CHE heeft in haar strategisch instellingsplan 2016-2020 'De CHE voor de wereld van morgen' (IP 2016-2020) vijf maatschappelijke opgaven geformuleerd:

1. In de huidige netwerksamenleving richt de CHE zich op het ontwikkelen van de vaardigheid gemeenschappen te kunnen bouwen.
2. In een globaliserende samenleving richt de CHE zich op de ontwikkeling van internationale en interculturele vaardigheden en de vaardigheid om bij groeiende tegenstellingen te werken aan inclusie.
3. Gezien de toenemende flexibilisering van de arbeidsmarkt richt de CHE zich op de ontwikkeling van professionele identiteit.
4. Met het oog op de ontwikkelingen in het hoger onderwijsveld richt de CHE zich op het vraaggericht ontwerpen van het onderwijs.
5. De CHE richt zich op het verbeteren van de aansluiting met de agenda van de regio FoodValley en daarbij specifiek op de aansluiting met het mbo en mbo-geschoolden.

1.3 Beleidsdoelstellingen

Vanuit de vijf maatschappelijke opgaven heeft de CHE in het IP 2016-2020 een aantal doelstellingen geformuleerd.

Werkveld • De CHE versterkt het profiel op kennisontwikkeling die vertrekt vanuit de waarden van de professie en die aandacht heeft voor de persoonlijke professionele ontwikkeling van de werkende in een diverse samenleving. Deze thematiek verbindt allereerst de lectoraten. De CHE richt daarnaast een kennisinstituut in dat zich bezint op actuele maatschappelijke en beroepsmatige vraagstukken vanuit de bronnen van de christelijke traditie en naast deze bezinnende taak publicaties, lezingen, en Studium Generale organiseert en de CHE als kenniscentrum op dit thema in beeld brengt. • De CHE werkt vanuit gezamenlijk ontwikkeld accountmanagement en biedt het werkveld een duidelijke ingang in de school waar snel en op maat vragen naar onderwijs en praktijkgericht onderzoek worden behandeld. • De CHE betreft het werkveld en kennispartners actief bij het ontwikkelen, geven en toetsen van ons onderwijs en bij het bijhouden van de vak kennis van docenten, o.a. door het werkveld onderwijs te laten verzorgen op de CHE of docenten werkstages aan te bieden in hun beroepsdomein. • De CHE heeft structurele aandacht voor zowel het verdiepen van bestaande relaties in de beroepsdomeinen als voor het aangaan van nieuwe partnerschappen. • De CHE richt zich op de directe omgeving van de CHE. We denken dan concreet aan bedrijven en beroeps- en brancheverenigingen in de FoodValley en de ICT-Valley, maar ook aan het ondernemersloket om de groeiende groep zelfstandig ondernemers in de regio te kunnen bereiken. • De CHE breidt het portfolio uit naar de regio Rotterdam-Dordrecht, gezien de potentiële partners in die regio op basis van haar identiteit in combinatie met de specialisatie op zorg, welzijn, dienstverlening en onderwijs en pastoraal werk. • De CHE werkt samen met regionale, nationale en internationale partners met wie de school zich verbonden weet door de christelijke identiteit. De samenwerking richt zich op kennisontwikkeling en -deling op de relatie tussen christelijke identiteit, onderwijs en professionaliteit. • De CHE zet structureel in op alumni beleid. Alumni zijn na hun afstuderen nog steeds leden van de professionele leergemeenschap van de CHE. Zij zijn een belangrijke verbinding met ons werkveld, geven feedback op de aansluiting tussen opleiding en beroep en komen terug om bij te tanken bij een Studium Generale, een post-hbo opleiding of lezing. Zij geven les aan studenten en praten docenten bij over de actualiteit van het vak.	
Onderwijs • De CHE werkt aan een ontwerp van een voor alle opleidingen gelijke structuur gericht op het verwerven van generieke hbo-competenties, gekleurd door de specifieke beroepspraktijk. • De CHE verdiept de visie op de uitgangspunten voor onderwijsontwikkeling en richt leernetwerken voor docenten in om door middel van intervisie en supervisie met elkaar de verschillende rollen als coach en ontwerper van het onderwijs te leren en toe te passen. • De CHE vervaecht internationale en interculturele vaardigheden in het onderwijsprogramma. Dat betekent onder andere dat er in het curriculum ruimte is om internationale en interculturele ervaring op te doen; en dat elke opleiding een onderwijsmodule in het Engels aanbiedt. • De CHE investeert in het ontwikkelen van een toekomstbestendige digitale infrastructuur die past bij de onderwijs- en curriculumontwikkeling. • De CHE investeert in het ontwikkelen van de didactische digitale vaardigheden van docenten, zodat ze weten welke instrumenten er zijn en hoe deze in te zetten als ondersteuning in het verzorgen van onderwijs. • De CHE richt een permanent proces in voor het verkennen van de markt via de strategische relaties. Op basis van de uitkomsten van deze verkenningen kiest de CHE jaarlijks voor het bijstellen van de bestaande opleidingen, de ontwikkeling van nieuwe uitstroombrofielen dan wel het starten van nieuwe opleidingen. • De CHE ontwerpt met onderwijspartners en werkgevers in- en doorstroomarrangementen gericht op mbo-scholen en mbo-professionals, zodat hun slaagkans voor het behalen van een hbo-diploma toeneemt. • De CHE werkt aan een nieuwe definitie van de visie op kwaliteit en kwaliteitszorg, uitgebreid met professionele governance, gevolgd door de herinrichting van ons kwaliteitszorgsysteem. Hierbij wordt de governance van de professionals bedoeld, waarbij stapeling van toezicht tegengegaan wordt.	
Onderzoek • De CHE heeft in 2020 naam gemaakt met de eigen insteek van Service Innovation door middel van jaarlijkse publicaties, lezingen, Studium Generale over goede praktijken waarin de insteek van de CHE in	Organisatie • De CHE stimuleert zelforganisatie om sneller te kunnen inspelen op onderwijsvernieuwingen of vragen uit het werkveld. • De CHE wil een eenvoudige organisatie en werkwijze, waarbij helder is wie verantwoordelijk is voor

samenwerking met de beroepspraktijk heeft geleid tot een vernieuwende aanpak. • De CHE weet jaarlijks een groeiend percentage cofinanciering voor praktijkgericht onderzoek binnen te halen. • De CHE verbindt praktijkgericht onderzoek aan de bovenbouw van de opleidingen waar lerend onderzoeken plaatsvindt. • De CHE geeft praktijkgericht onderzoek een plek in de ontwikkeling van de docenten, die de eerste ring zijn in de begeleiding van studenten. De CHE gaat docenten daarvoor de ruimte bieden, ondersteund door kenniskringleden, lectoren, en peer groups.	welk besluit en waar besluitvorming leidt tot duidelijkheid over de richting van de CHE en daarmee ruimte, mensen en middelen biedt aan teams om hun werk te doen en rekenschap af te leggen aan elkaar. • De CHE standaardiseert ondersteunende werkprocessen en op hogeschoolbrede schaal. Door het eenduidig uitvoeren van de onderwijsondersteunende en bedrijfsvoerende processen wil de CHE zoveel mogelijk ruimte maken voor het primaire proces van onderwijs en onderzoek.
Professionalisering • De CHE organiseert professionele intervisie in teams van docenten, lectoren en ondersteuners. • De CHE-medewerkers helpen elkaar door het open en direct aanspreken op het nakomen van afspraken. • De CHE leeft gezamenlijke kwaliteitsstandaarden na en collega's stimuleren elkaar om snel te reageren als er signalen zijn dat het onderwijs of de ondersteuning daarvan verbeteren kan; • De CHE biedt (intern) opleiding op het gebied van didactiek, toetsing, onderwijsontwikkeling, onderzoeksvaardigheden, identiteit, internationalisering, interculturele vaardigheden, studentbegeleiding en –coaching, ondernemerschap, ICT, adviseren en klantgerichte procesinrichting.	Faciliteiten • De CHE beschikt in 2020 over een gastvrij en flexibel front office, waar studenten, werkveld en medewerkers op basis van self service hun vraag kunnen oplossen. • De CHE beschikt in 2020 over een uniforme backoffice waar de werkprocessen als uitgangspunt hebben dat elke processtap waarde toevoegt voor de student, medewerkers, gasten en werk- veldpartners. • De CHE verbetert de samenwerking tussen onderwijs, onderwijsondersteuning en bedrijfs- voerende ondersteuning door vanaf de start van ontwikkelingen de professionaliteit van de ondersteuning mee te nemen. • De CHE richt een permanent proces in voor het identificeren van maatschappelijke vraagstukken waartoe de CHE zich in haar organisatie wil verhouden op grond van haar roeping en profiel.

1.4 Kernactiviteiten

Juridische structuur en statutaire naam

De CHE is een instelling voor hoger onderwijs die in stand gehouden wordt door de Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag. De Christelijke Hogeschool Ede heeft een College van Bestuur (CvB). In 2019 bestond het CvB uit dr. H.J. van Wijnen (voorzitter) en drs. P.I.W. Oudenaarden (lid CvB). Het CvB treedt conform de statuten op als bestuur van de stichting en als bestuur van de hogeschool. De CHE heeft een Raad van Toezicht (RvT). Zie hoofdstuk 4. Governance voor meer informatie over de RvT en het CvB.

De CHE verzorgt hoger beroepsonderwijs voor studenten en voor professionals. De CHE heeft in 2019 bacheloropleidingen, associate degree opleidingen en masteropleidingen voor beroepen in het primair en voortgezet onderwijs, in de theologie, welzijn en zorg, en op het terrein van ICT, media en organisatie. De CHE heeft verder zeven lectoraten en twee associate lectoraten. De lectoraten ondersteunen de onderwijs- en beroepspraktijk met praktijkgericht onderzoek. Naast het verzorgen van onderwijs en onderzoek voor de opleidingen, biedt de CHE onder de naam 'CHE voor Professionals' niet-bekostigde opleidingen, trainingen en advies aan.

Opleidingsaanbod

De CHE verzorgde in 2019 de volgende ad-, bachelor- en masteropleidingen:

Niveau + Opleiding Ad = associate degree B = Bachelor M = Master	Opleidingsvorm	Niveau + Opleiding Ad = associate degree B = Bachelor M = Master	Opleidingsvorm
Ad ICT Service Management	deeltijd	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	deeltijd
Ad Ondernemen	deeltijd	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	duaal
Ad Ondernemend in de Zorg	deeltijd	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	voltijd
Ad Pastoraal Werk	deeltijd	B leraar vo 2e gr Godsdienst	deeltijd
Ad Pedagogisch Educatief Professional	deeltijd	B leraar vo 2e gr Godsdienst	voltijd
Ad Sociaal Werk in de Zorg	duaal	B Opleiding tot Verpleegkundige	deeltijd
B Bedrijfskunde	deeltijd	B Opleiding tot Verpleegkundige	duaal
B Bedrijfskunde	voltijd	B Opleiding tot Verpleegkundige	voltijd
B Communicatie	deeltijd	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	deeltijd
B Communicatie	voltijd	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	duaal
B Theologie	deeltijd	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	voltijd
B Theologie	voltijd	B Social Work	deeltijd
B HBO-ICT	voltijd	B Social Work	voltijd
B Human Resource Management	deeltijd	B Social Work	duaal
B Human Resource Management	voltijd	M Contextuele Benadering	deeltijd
B Journalistiek	voltijd	M Educational Leadership ¹	deeltijd
B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	deeltijd	M Leraar Godsdienst	deeltijd
B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	voltijd	M Speltherapie	deeltijd

Geografisch bereik

De CHE biedt het merendeel van de opleidingsactiviteiten aan vanuit de locatie van de hogeschool in Ede. Daarnaast zijn er voor de opleiding Leraar Basisonderwijs onderwijsactiviteiten (nl. de bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs duaal (deze wordt ook wel de 'Praktijkpabo' genoemd)) in Dordrecht en omgeving en voor de associate degree opleiding Sociaal Werk in de Zorg in de gemeente Dordrecht. De studenten, die studeren aan de CHE, komen uit heel Nederland.

¹ Deze opleiding wordt in Penta Nova-verband, waar de CHE in participeert, aangeboden.

2. Hoofdpunten van de activiteiten in 2019

Vanuit de doelstellingen uit het instellingsplan 2016-2020 en vanuit het CHE-jaarplan 2019 heeft de CHE in 2019 onderwijs verzorgd en onderzoek uitgevoerd. Tevens is er in 2019, vanuit het instellingsplan en CHE-jaarplan 2019, gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe opleidingen.

De CHE laat de PDCA-cyclus zoveel mogelijk aansluiten op de logica van het onderwijs: studiejaar die van september tot juli lopen. De strategische, operationele en financiële doelstellingen van de CHE in 2019 zijn vastgelegd in:

- het CHE-jaarplan 2018-2019 dat loopt van 1 september 2018 tot 31 augustus 2019
- en CHE-jaarplan 2019-2020 dat loopt van 1 september 2019 tot 31 augustus 2020
- in de Begroting 2019 die loopt van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019.

2.1 Onderwijs

In 2019 stonden er in totaal 4.622 studenten ingeschreven aan de CHE (peildatum: 1 oktober 2019).

sector	opleiding	2015	2016	2017	2018	2019
bètatechniek	ad ict service management				11	14
	b hbo-ict				46	88
economie	ad ondernemen				8	24
	b bedrijfskunde	320	315	325	351	374
	b communicatie	275	281	269	273	291
	b human resource management	210	197	196	205	223
	b journalistiek	235	235	232	269	295
gezondheidsz.	b opleiding tot verpleegkundige	814	858	882	937	976
	m speltherapie				38	112
onderwijs	ad pedagogisch educatief prof..				9	27
	b opl. leraar vo 2e gr in godsdie..	85	69	63	66	57
	b opleiding tot leraar basisondd..	597	572	502	509	559
	m leraar godsdienst	19	22	22	20	22
sociale studies	ad pastoraal werk				9	41
	ad sociaal werk in de zorg		45	92	134	194
	b social work	1.171	1.138	1.059	1.007	1.052
	b theologie	331	326	310	276	273
totaal		4.057	4.058	3.952	4.168	4.622

Bron: <https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/feiten-en-cijfers/artikelen/dashboard-instroom-inschrijvingen-en-diploma-s>; geraadpleegd op 13 februari 2020.

Het aantal aanmeldingen in 2019 bedroeg 1.622 (peildatum: 1 oktober 2019).

sector	opleiding	2015	2016	2017	2018	2019
bètatechniek	ad ict service management				11	9
	b hbo-ict				42	55
economie	ad ondernemen				8	16
	b bedrijfskunde	76	69	75	115	117
	b communicatie	51	64	61	81	78
	b human resource management	54	47	55	70	62
	b journalistiek	54	62	56	88	82
gezondheidsz.	b opleiding tot verpleegkundige	268	288	280	328	295
	m speltherapie				38	85
onderwijs	ad pedagogisch educatief prof..				9	20
	b opl. leraar vo 2e gr in godsdie..	23	14	20	11	12
	b opleiding tot leraar basisond..	141	161	159	172	196
	m leraar godsdienst	6	9	5	7	5
sociale studies	ad pastoraal werk				9	34
	ad sociaal werk in de zorg		45	57	86	116
	b social work	282	286	296	295	369
	b theologie	76	81	80	60	71
totaal		1.031	1.126	1.144	1.430	1.622

Bron: <https://www.vereniqinghogescholen.nl/kennisbank/feiten-en-cijfers/artikelen/dashboard-instroom-inschrijvingen-en-diploma-s>; geraadpleegd op 13 februari 2020.

'Beste middelgrote hogeschool'

De CHE kon in 2019 zich opnieuw verheugen over goede scores in de Keuzegids Hbo 2020 en mag zich voor de 13e keer de beste middelgrote hogeschool van Nederland noemen. De Keuzegids-score steeg licht ten opzichte van vorig jaar. Het aantal 'Topopleidingen' (opleidingen met een score die hoger is dan 75) steeg van twee naar drie. De opleidingen Communicatie, Journalistiek, Bedrijfskunde, HRM, en de Ad Sociaal Werk in de Zorg worden beoordeeld als beste in hun categorie.

Accreditaties

In 2019 is een aantal bestaande opleidingen van de CHE door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) (opnieuw) geaccrediteerd:

- Social Work (bachelor, voltijds)
- Social Work in de zorg (ad, deeltijd)
- Pedagogisch Educatief Professional² (ad, deeltijd) (voldaan aan de voorwaarden voor de toets nieuwe opleiding uit 2018)
- Speltherapie (master, deeltijd) (voldaan aan de voorwaarden voor accreditatie)

Eind 2018 vonden de visitatiedagen voor de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK) plaats. De NVAO besloot in mei 2019 tot het verlenen van erkenning ITK onder een aantal voorwaarden.

² Deze opleiding heette voorheen: Pedagogisch Educatief Medewerker.

In juli 2019 is de opleiding Verpleegkunde (bachelor, voltijd) gevisiteerd. De NVAO besluit in 2020 over het verlenen van accreditatie.

In december 2019 vond beoordeelde een panel het CHE-plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen. In 2020 zal de NVAO besluiten over de definitieve beoordeling van dit plan.

Nieuwe digitale leeromgeving

De implementatie van de nieuwe digitale leeromgeving van de CHE ('Itslearning') is medio 2019 afgerond. Alle opleidingen maken nu gebruik van Itslearning.

Maatwerktrajecten van bekostigde opleidingen

De CHE bood in 2019 geen aangepaste maatwerktrajecten van bekostigde opleidingen aan organisaties of bedrijven aan.

Uitbesteding van onderwijs

Het onderwijs voor de Kies-op-maat-minor Mensenhandel is in 2019 uitbesteed aan MetaStory Instituut te Amersfoort.

Bij de opleiding Theologie is een studieroute mogelijk waarbij een deel van het onderwijs wordt verzorgd door het Baptisten Seminarium te Amsterdam. In 2019 hebben acht studenten deze studieroute gevolgd.

De CHE besteedt verder geen onderwijs uit aan derden.

Samenwerking in Penta Nova

De educatieopleidingen van de CHE participeren met vijf andere pabo's in het samenwerkingsverband Penta Nova. Penta Nova biedt opleidingen aan voor leidinggevend en (aankomende) schoolleiders uit het po, vo en mbo. Penta Nova heeft tevens een lectoraat Waardegericht Leiderschap.

Professionalisering van examencommissies

De CHE heeft zeven examencommissies (waaronder een eigen examencommissie voor de deeltijd opleidingen). Het CvB benoemt de leden van de examencommissies en controleert bij de benoeming de deskundigheid van de te benoemen leden en maakt, indien nodig, afspraken over het verhogen van het deskundigheidsniveau door middel van opleiding en training.

Voor studiejaar 2019-2020 te benoemen leden moeten minimaal de Basiskwalificatie Examinering (BKE) hebben én huidige en nieuw te benoemen leden moeten uiterlijk eind augustus 2020 de Seniorkwalificatie Examinering (SKE) hebben gehaald.

Student assessor

Per 1 september 2019 is de aanstelling van Joël ten Cate (student Educatie) als student assessor (0,5 FTE) met een jaar verlengd. De student assessor woont de CvB-vergaderingen bij en richt zich op een aantal beleidsonderwerpen en projecten waarin het studentenperspectief van extra belang is. De aanstelling van student assessoren in hogescholen is één van de maatregelen uit de Wet versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen in werking. Met deze wet wordt de medezeggenschap in alle onderwijssectoren versterkt.

Horizontale dialoog

De CHE hecht grote waarde aan de horizontale dialoog met haar stakeholders, bijvoorbeeld met organisaties uit het beroepenveld waar de studenten van de CHE uiteindelijk gaan werken. Alle

opleidingen hebben diverse vormen van samenwerking met organisaties en bedrijven uit het beroepenveld.

De CHE werkt samen met de Christelijke Onderwijsgroep (COG) in de regio Vallei en Gelderland-Midden, Stichting ICT Valley en de Gemeente Veenendaal om de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt te verbeteren, de doorlopende leerlijn vanuit het mbo naar de AD/bachelor-opleidingen van de CHE te verstevigen en door te onderzoeken of een ICT-leerwerkbedrijf een haalbare businesscase is.

De CHE heeft zich in 2018 aangesloten bij de coalitie 'Preventie in de Foodvalley', samen met Regio Foodvalley, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Menzis, Huisartsen Gelderse Vallei, Rabobank, Alliantie Voeding in de Zorg en Wageningen University & Research. De coalitie wil de gezondheid van de inwoners van Regio Foodvalley bevorderen.

Met de gemeente Ede en een aantal omliggende gemeenten ontwikkelt de CHE samenwerking samen in het Sociaal Domein, bijvoorbeeld door het verkennen van actuele thema's die spelen in de samenwerking tussen inwoners, organisaties op gebied van welzijn en gemeenten.

De CHE werkt samen met de Lelie Zorggroep te Rotterdam en met ontwikkelingsorganisatie Woord & Daad ten behoeve van een onderzoek op het gebied van identiteit en professionaliteit.

De CHE onderzoekt met een aantal andere hogescholen de mogelijkheden van een gezamenlijke Ad-campus in Dordrecht voor de regio Drechtsteden. De CHE biedt in Dordrecht al een aantal jaar de Ad Sociaal Werk in de Zorg en de Praktijkpabo aan.

De CHE participeert op bestuurlijk niveau in de regionale FoodValley. In FoodValley-verband wordt bijvoorbeeld nagedacht over (internationaal) nutrition & health-onderwijsaanbod. De CHE denkt hierover mee.

De CHE heeft jaarlijks overleg met vertegenwoordigers van het reformatorisch (voortgezet) onderwijs, waar een deel van de CHE-studenten vandaan komt.

Publiek-private arrangementen

CHE heeft in 2019 niet deelgenomen aan publiek-private arrangementen met een consortium van meerdere publieke en/of private partijen waarin ten behoeve van de opleiding van studenten van bekostigde opleidingen economische activiteiten werden uitgevoerd waaraan financieel-economische ondernemingsrisico's en/of bedrijfsrisico's kleefden. CHE had in 2019 ook geen door haar zelf opgerichte onderneming waarin ten behoeve van de opleiding van studenten van bekostigde opleidingen economische activiteiten werden uitgevoerd waaraan financieel-economische ondernemingsrisico's en/of bedrijfsrisico's kleefden.

2.2 Internationalisering

Internationalisering is ingebed in het curriculum van de opleidingen van de CHE. Studenten kunnen een cross-culturele ervaring in het buitenland opdoen via korte programma's, studieprogramma's in het buitenland (duur: 3-5 maanden) of een stage en/of afstuderen in het buitenland.

De CHE heeft met diverse instellingen voor hoger onderwijs in het buitenland een Erasmus-overeenkomst of een Memorandum of Understanding waarin afspraken zijn gemaakt over de uitwisseling van studenten en docenten.

In 2019 studeerden 40 CHE-studenten met een Erasmusbeurs een periode in het buitenland.

Land	Instelling of organisatie	Aantal studenten	Studie/stage
Duitsland	Hochschule Hannover	2	Studie
Finland	Turku University	7	Studie
Finland	University of Eastern	3	Studie
Hongarije	Károli Gáspár University	3	Studie
Hongarije	Erzsebetvarosii skola (basisschool)	2	Stage
Israël	Bar Ilan University	3	Studie
Italië	Sapienza University	1	Studie
Noorwegen	Nord University	1	Studie
Spanje	Vithas Xanit hospital	1	Stage
Spanje	Avila University	1	Studie
Spanje	Hospital Quiron	1	Stage
Spanje	Jaén University	7	Studie
Spanje	Mondragon University	1	Studie
Spanje	Murcia University	2	Studie
Zweden	Jönköping University	3	Studie
Tsjechië	Anheuser-Busch InBev	1	Stage

De CHE heeft in 2019 voor het eerst Erasmus+-beurzen uitgegeven aan internationale studenten die naar de CHE kwamen:

Rusland	St. Petersburg University of Aerospace Instrumentation	5	Studie
Tsjechië	Anheuser-Busch InBev	1	Stage

Deze beurzen zijn voor gaststudenten die voor een periode van drie maanden aan de CHE studeerden.

2.3 Onderzoek

In 2019 is een nieuwe onderzoeksprogramma vastgesteld: 'De kracht van relaties'. De CHE wil betrokken professionals opleiden die werken vanuit de kracht van relaties. Daarvoor is kennis nodig, kennis over de betekenis van bestaande verbanden, over hoe mensen samen nieuwe netwerken en initiatieven kunnen vormen en hun verlangen en inspiratie kunnen inbrengen. Hoofdvraag van het onderzoeksprogramma is: Hoe kunnen professionals door het versterken van relationele verbanden bijdragen aan het bouwen van een gezonde samenleving waarin mensen een betekenisvol bestaan kunnen leiden? Uit deze hoofdvraag zijn drie deelvragen afgeleid:

1. Zorgen in relatie: Hoe kunnen professionals kwetsbare groepen in persoonlijke zorgrelaties begeleiden in het ontwikkelen van een gezond en zinvol leven?
2. Samenleven in relatie: Hoe kunnen professionals in buurten en wijken onderlinge betrokkenheid tussen burgers versterken en interactie en dialoog tussen groepen stimuleren?
3. Werken in relatie: Hoe kunnen professionals samenwerking en nieuwe vormen van coöperatie op de werkvloer stimuleren waarbinnen zinvolle arbeid kan worden verricht?

De CHE heeft zeven lectoraten en twee associate lectoraten waarin praktijkgericht onderzoek naar deze vragen wordt verricht:

1. Jeugd en Gezin
2. Zingeving in nieuwe geloofsgemeenschappen
3. Journalistiek en Communicatie
4. Mens en Organisatie
5. Talenten en opbrengsten
6. Zorg voor voeding en gezondheid.
7. Bezieling en professionaliteit
8. Associate lectoraat: Informele netwerken en laatmoderniteit
9. Associate lectoraat: Christelijke professie.

Drie docent-onderzoekers van de CHE hebben in 2019 een promotieonderzoek afgerond:

Docent-onderzoeker	Titel proefschrift	Datum promotieplechtigheid	Universiteit
Marco Rotman	The Call of the Wilderness; The Narrative Significance of John the Baptist's Whereabouts	13 mei 2019	Vrije Universiteit Amsterdam
Jaap van der Meiden	Where Hope Resides. A Qualitative Study of the Contextual Theory and Therapy of Ivan Boszormenyi-Nagy and its Applicability for Therapy and Social Work.	18 november 2019	Universiteit voor Humanistiek
Gert Vierwind	Zin in elke dag. Een onderzoek naar alledaags ritueel handelen van adolescenten in de residentiële jeugdhulp.	4 december 2019	Radboud Universiteit Nijmegen

2.4 Afhandeling klachten

De CHE heeft een centraal klachtenloket bij Studentzaken. Dit loket is ingesteld op basis van paragraaf 2.7 van het Studentenstatuut. Studenten kunnen hier terecht voor klachten over het niet nakomen van verplichtingen jegens hen, of indien zij door een handeling van een medewerker menen te zijn getroffen in hun belang. Het centraal klachtenloket screent de melding op indieningsvoorwaarden en stuurt de klacht vervolgens door naar het opleidingsmanagement of het College van beroep voor de examens (Cobex). Het klachtenloket bewaakt de voortgang, totdat de klacht gesloten kan worden. Bij de klachtenbalie zijn in 2019 16 klachten ontvangen. Zeven daarvan zijn doorgestuurd naar het Cobex.

De aard van de klacht wordt gecodeerd in één of meer types, zoals in de tabel weergegeven..

Klacht over (type)	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*
Cijfer(verwerking)	1	1			3	4	3
Procedure	9	4	2	1	7	7	4
Cobex	2		8	11	15	8	7
Lesprogramma		1	1		2	3	3
Docent (stijl, bereikbaarheid, etc.)	5	2	2	3	6	7	4
Voorzieningen				1	4	3	0
Toets	1			1	4		2
Overig	4	6	1	2	5	4	4
Totaal aantal ingediende klachten	22	14	13	16	31	17	16

* één klacht kan aan meerdere typeringen zijn verbonden

Voor studenten en medewerkers bestaan naast het centrale klachtenloket de (wettelijk) voorgeschreven mogelijkheden om klachten in te dienen of misstanden aan te kaarten: examencommissies, Cobex, Klachtenregeling Ongewenst Gedrag, Klokkenluidersregeling, Meldcode en Stappenplan Huiselijk Geweld, Regeling Conflictbeheersing en de Geschillenadviescommissie. Klachten voor het Cobex komen in de regel via het klachtenloket binnen.

2.5 Niet-bekostigde opleidingen: CHE voor Professionals

Onder de naam 'CHE voor Professionals' bood de CHE in 2019 post-HBO-opleidingen, niet-bekostigde masteropleidingen, trainingen, advies en onderzoek aan. Deze activiteiten worden niet publiek bekostigd. De inhoud, doelstelling, kernwaarden en kenmerken van de uitvoering van deze activiteiten liggen in het verlengde van die van de bekostigde activiteiten van de CHE. De activiteiten van CHE voor Professionals passen dus in de missie van de hogeschool en dragen bij aan haar maatschappelijke opdracht.

Door middel van een jaarwerkplan en werkoverleg met het management van CHE voor Professionals controleert het CvB of de activiteiten van CHE voor Professionals bij de missie van de CHE passen. De CHE heeft in 2019 geen investeringen in private activiteiten uit de Rijksbijdrage gefinancierd.

2.6 Ontwikkeling nieuwe opleidingen

In 2019 is er doorgewerkt aan de ontwikkeling van recent gestarte, nieuwe opleidingen en deeltijd-varianten van bestaande opleidingen:

1. Ondernemen (ad, deeltijd)
2. Pedagogisch Educatief Professional (ad, deeltijd)
3. Pastoraal Werk (ad, deeltijd)
4. Ondernemend in de Zorg (ad, deeltijd, in vraagfinanciering)
5. ICT (voltijd, bachelor)
6. ICT Servicemanagement (ad, deeltijd).
7. Deeltijdvariant van de bacheloropleiding HRM
8. Deeltijdvariant van de bacheloropleiding Bedrijfskunde
9. Deeltijdvariant van de bacheloropleiding Communicatie.

De deeltijdopleidingen zijn alle binnen het kader van het experiment leeruitkomsten/ pilot flexibilisering ontwikkeld. In september 2018 is de Ad-opleiding Ondernemend in de Zorg binnen het experiment vraagfinanciering gestart waarbij volwassen professionals zich kunnen aanmelden voor deeltijdonderwijs met inzet van voucherbekostiging. De CHE geeft hiermee vorm aan de opvatting dat zowel bekostigde als onbekostigde partners een rol spelen in de opleiding van werkende professionals. In 2019 heeft de minister van OC&W besloten om het experiment Vraagfinanciering per 01-09-2019 te beëindigen. Vanaf die datum kunnen er geen studenten meer instromen voor de opleidingen die vanuit dit experiment zijn opgezet. Reeds ingeschreven studenten kunnen hun studie voortzetten. Voor de studenten die voor 1 september 2019 al deelnamen aan het experiment loopt de vraagfinanciering door tot maximaal 31 augustus 2024.

3. Financiën

3.1 Financieel resultaat

Het operationele financiële resultaat over 2019 is uitgekomen op +€916k (begroot: +€394k) ofwel een rendement van 2,3% over de baten (begroot: +1,0%). De onderliggende resultaten zijn beter dan begroot. Wat opvalt is dat met licht hoger dan begrote inzet van fte en externe inhuur, fors meer overige baten zijn gerealiseerd. Dit zit in het verkrijgen van subsidies, meer KOM studenten van andere hogescholen dan begroot, verhuur van het gebouw etc. Daarnaast is het aantal studenten voor het cursusjaar 2019/2020 uitgekomen op ruim 4600 terwijl er 4345 begroot waren – dit resulteert in hogere collegegeldbaten, maar uiteraard ook in hogere lasten. Tabel 3.1 geeft op hoofdlijnen weer het verschil tussen het begrote en het gerealiseerde resultaat.

De liquiditeitspositie en solvabiliteit van de CHE is verder verbeterd: de current ratio is met 1,01 boven de eigen doelstelling van 1,0 uitgekomen (2018: 0,82 en 2017: 0,57) en de solvabiliteit zit met 30,8% ook ruim boven de eigen minimumgrens van 25,0% (2018: 28,4% en 2017: 27,4%). Met name de sterke operationele kasstroom heeft hieraan bijgedragen: ondanks de sterke groei van het aantal studenten - waarbij ook nog eens sprake is van een aantal kleine, beginnende opleidingen zoals de associate degree opleidingen – is de CHE in staat geweest de financiële ratio's sterk te verbeteren de afgelopen jaren.

Dit laatste heeft wel zijn prijs en dat is terug te zien in het feit dat strategische projecten - inclusief projecten in het kader van de studievoorschotmiddelen – last hebben van vertraging. In de begroting 2019 was hier ca. €1,5m mee gemoeid (hiervan was €820k begroot bij de afdeling Portfolio). In de realisatie over 2019 zijn de kosten die gemoeid zijn met de voornoemde projecten en activiteiten uitgekomen op €1m (deze kosten zijn in de realisatie in zijn geheel geboekt bij de afdeling Portfolio). Dit betekent dat ca. €0,5m niet besteed is aan als strategische geduide activiteiten. Deze €0,5m is niet opgegaan aan operationele activiteiten, maar is ten gunste van het financiële resultaat gekomen. Niettemin geeft dit wel aan dat het de CHE moeite kost om voldoende capaciteit vrij te maken voor strategische activiteiten: de handen zijn meer dan vol wat betreft het realiseren van het onderwijs voor de groeiende studentinstroom.

Van begroot resultaat naar realisatie		
Begroot resultaat 2019		394
Overige baten hoger dan begroot door KOM studenten, verhuur gebouw, detachering, NWO beurzen	632	
Hogere rijksbijdrage met name vanwege hogere referentieraming OCW	212	
Lagere transferbaten	182-	
Hoger dan begrote UWW uitkeringen (in Overige personele lasten)	103	
Salarissen, pensioenen en sociale lasten hoger dan begroot (uitbetaling voorziene VSO, overuren)	103-	
Meer externe inhuur, met name bij TWZ	162-	
Wv's hoger dan begroot	158-	
Vrijval voorziening VSO als gevolg van uitbetaling (zie hierboven)	83	
Overige verschillen	97	
Aanpassingen prognose		522
Resultaat 2019		916

Tabel 3.1: Brugstaat van begroot naar gerealiseerd resultaat

De betaalde kosten van de ontbindingsvergoedingen zijn opgenomen onder de salariskosten en dit verklaart voor een groot deel waarom deze kosten hoger zijn dan begroot: de begrote kosten voor de eventueel te voorziene ontbindingsvergoedingen worden namelijk opgenomen onder de overige personele lasten terwijl de realisatie via de salariskosten loopt. Daarnaast zijn de kosten voor de voorziening werktijdvermindering senioren (wvs) hoger dan begroot, onder meer door hogere deelname aan de regeling en door herrekening van het bedrag dat nodig is per wvs deelnemer. Het aantal fte heeft zich in de loop van 2019 anders ontwikkeld dan begroot. In de loop van het jaar werden meer medewerkers aangenomen dan begroot, mede vanwege stijgende studentaantallen.

Beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

De afgelopen jaren heeft de CHE ingezet op een actief mobiliteitsprogramma, waarbij met sommige medewerkers afspraken gemaakt zijn in het kader van mobiliteitsbeleid. Beheersing van uitkeringen na ontslag zit vooral aan de 'voorkant': een goed mobiliteitsbeleid is een belangrijke risico beheersingsmaatregel. Ook de CHE heeft echter te maken met situaties waarin sommige medewerkers niet meer langer intern geplaatst kunnen worden, waarbij dan bij voorkeur gezocht wordt via outplacement naar een werkkring buiten de CHE. Als eigen risico drager voor werkloosheid, volgt de CHE de ex-werknemers door het gesprek te blijven voeren over de inzet van deze mensen in betaalde werkzaamheden. Over de bedragen die gemoeid zijn met uitkeringen voor ontslag wordt verwezen naar de jaarrekening.

Balans en Kasstroomoverzicht en kengetallen inspectie

- De mutatie liquide middelen is +€2m in 2019. De operationele kasstroom is met +€3,5m stevig. De current ratio is opgelopen naar oplopen naar 1,01 per ultimo 2019 (realisatie 2018: 0,82, begroot 2019: 0,93, streefwaarde: 1,0).
- De solvabiliteit (solvabiliteit 1: eigen vermogen/totaal vermogen) is uitgekomen op 30,8% per ultimo 2019 (2018: 28,4%) (minimum streefwaarde: 25%).
- De kengetallen voor 2019 en de signaleringsgrenzen van de onderwijsinspectie zijn weergegeven in tabel 3.2.
- De onderwijsinspectie hanteert een solvabiliteitsbegrip inclusief voorzieningen (zie tabel 3.2). De signaleringswaarde is 0,3. De CHE zit op 0,41 per ultimo 2019 en daarmee ruim boven de signaleringsgrens.

Kengetal	Resultaat	Signalering	Definitie
Solvabiliteit 2	0,41	< 0,3	=(EV+Voorzieningen)/TV
Current Ratio	1,01	< 0,5	=Vlottende activa/vlottende passiva
Huisvestingsratio	0,09	> 0,15	= Huisvestingslasten + Afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten
Weerstandvermogen	0,25	< 0,05	=EV/Totale Baten
Rentabiliteit 3 jarig	0,00	< 0	= Resultaat / totale baten
2 jarig	0,02	< -0,05	
1 jarig	0,02	< - 0,10	

Tabel 3.2: Kengetallen inspectie

3.2 Treasury

In december 2013 is een financieringsovereenkomst getekend met het ministerie van Financiën met een hoofdsom van €13 miljoen – af te lossen in 20 jaarlijkse termijnen vanaf december 2016. Het rentepercentage is 2,58% over gehele looptijd. De current ratio is uitgekomen op 1,01 en zit daarmee op de CHE-norm (minimaal 1,0) en ruim boven de norm van de onderwijsinspectie van 0,50. De CHE zal de komende jaren de liquide middelen voorzichtig laten toenemen omdat er geen grote investeringen in het verschiet liggen wat betreft faciliteiten. De CHE bezint zich wel op hoe onder- en bovengrenzen gehanteerd kunnen worden wat betreft – niet alleen financiële – kengetallen. Uiteindelijk moeten alle middelen ingezet worden ten gunste van studenten. Hierover wordt nader ingegaan in de paragraaf interne beheersing. Wat betreft de liquiditeiten is het ook goed te noemen dat de hogeschool een kredietfaciliteit heeft bij het Ministerie van Financiën voor een bedrag van 10% van de publieke baten – bestaande uit rijksbijdragen en collegegelden - waar een beroep op gedaan kan worden, mochten de liquide middelen ontoereikend blijken te zijn.

Gegeven het feit dat de financiering van de huisvesting plaats vindt bij het Rijk – door middel van schatkistbankieren – is de CHE verplicht haar tegoeden daar eveneens aan te houden. De door het Rijk gehanteerde rentevergoeding is gebaseerd op EONIA fixing per dag. Gedurende het jaar 2019 was de rentevergoeding nihil voor dagelijks opvraagbare tegoeden. De rentebaten over uitstaande middelen zijn nagenoeg nihil. Optimalisatie vindt plaats door de inzet van private middelen buiten het schatkistbankieren te houden, uiteraard binnen de vigerende wet- en regelgeving. Voor deze middelen houdt de CHE een spaarrekening aan bij de ING bank om te profiteren van het renteverskil tussen de commerciële bank en het Rijk. Dit biedt slechts een gering voordeel aangezien ook daar de rentetarieven op ongeveer nul liggen.

De CHE maakt geen gebruik van derivaten en heeft geen beleggingen.

3.3 Continuïteitsparagraaf en meerjarenperspectief

A Gegevensset

A1 Kengetallen

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Perspectief 2021	Perspectief 2022	Perspectief 2023	Perspectief 2024	Perspectief 2025	Perspectief 2026
- Bestuur / Management (OOP)	10,0	9,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
- Personeel primair proces (OP)	215,0	218,0	216,0	223,9	236,2	250,2	251,0	255,3	236,3	237,3
- Ondersteunend personeel (OOP)	134,0	137,0	143,0	148,5	157,1	166,9	167,4	170,5	157,2	157,9
	359,0	364,0	367,0	380,4	401,2	425,2	426,4	433,7	401,4	403,1

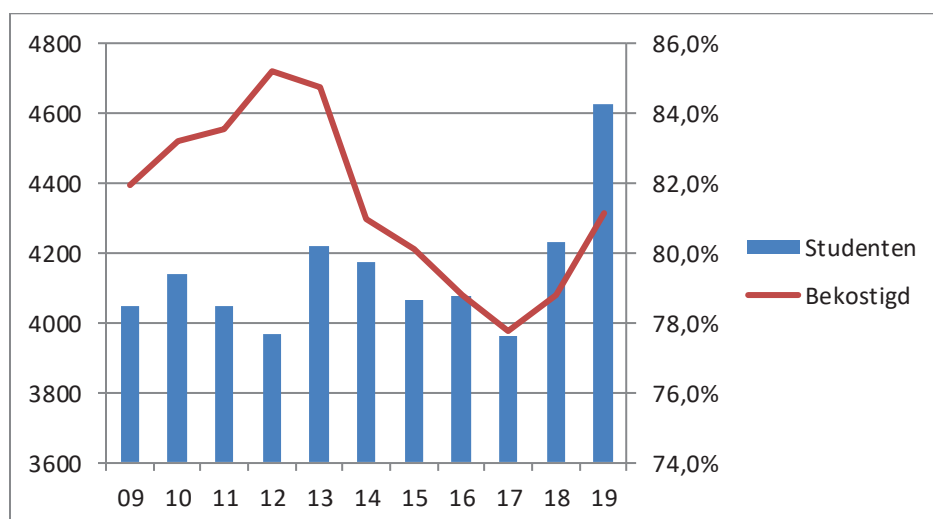
Tabel 3.3: FTE per 31/12

Let op: de daling van het aantal fte in 2025 is het gevolg van het beëindigen van de studievoorschotmiddelen in 2024.

	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25
Studentaantallen	4220	4132	4067	4070	3960	4173	4622	4961	5011	5037	5063	5089

Tabel 3.4: Studentaantallen

In het cursusjaar 2019/2020 is de CHE gestart met 4622 studenten (cursusjaar 2018/2019: 4173), ofwel een stijging van ruim 11% op het totaal. De nieuwe opleidingen dragen daar voor een grote mate aan bij. Door de sterke instroom is het aandeel van de bekostigde inschrijvingen ten opzichte van het totaal aantal studenten verder gestegen tot 81% van het totaal aantal studenten (zie grafiek 3.1). Ofwel, op 1 oktober 2019 had de CHE 4622 studenten waarvan er 81% bekostigd zijn door het Rijk. Het geld dat de CHE hiervoor krijgt, wordt in het jaar 2021 ontvangen. Los van de toename van de studievoorschotmiddelen zal alleen door dit effect de rijksbijdrage in 2021 minimaal €1,5m hoger worden.

Grafiek 3.1: aantal studenten en aandeel bekostigde studenten

Het begrote resultaat voor 2020 is +1,0%: dat is ambitieus gegeven de grote instroom van studenten en de daarmee gepaard gaande voorfinanciering. Door terughoudendheid in de investeringen in huisvesting, beheer en ict middelen, zal de current ratio oplopen naar 1,08 in 2020 en de solvabiliteit naar 32,5%. Voor wat betreft het huisvestingsbeleid: voor de komende jaren staan geen grote investeringen gepland. Om te testen hoe stevig de balans is van de CHE, is een stresstest gedaan – zie hieronder. De uitkomsten daarvan zijn gedeeld met de raad van toezicht.

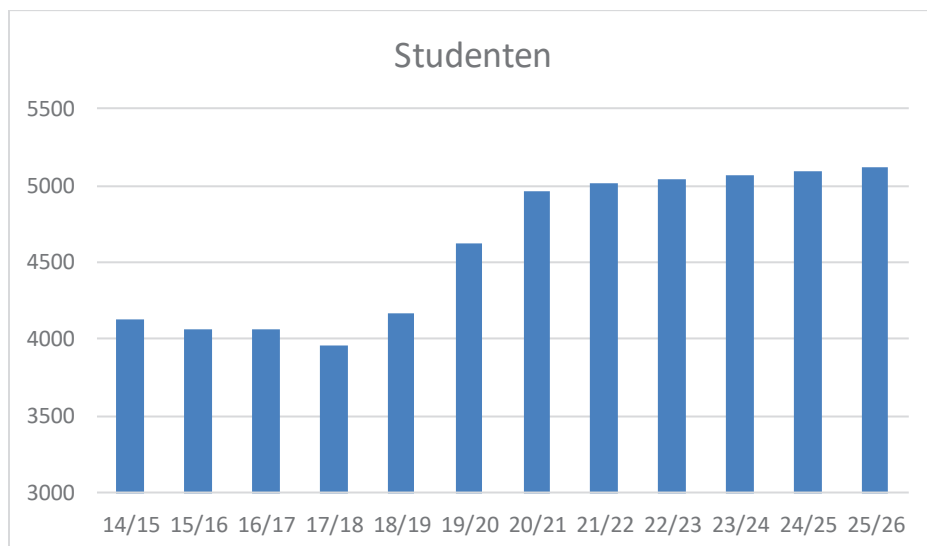
Bij het opmaken van de jaarrekening en het bestuursverslag werd de CHE getroffen door de impact van de landelijke richtlijnen ter bestrijding van het Corona virus. Het primaire doel van de CHE is om het onderwijs en onderzoek zoveel als mogelijk digitaal voortgang te laten vinden. In nauwe samenwerking met de Vereniging Hogescholen en het Ministerie van OCW wordt gewerkt aan het mitigeren van de negatieve - financiële – gevolgen voor de CHE. Belangrijk hierin is dat de onderwijsinstellingen zoveel als mogelijk gevrijwaard worden van de gevolgen van studievertraging ter voorkoming van financiële claims van studenten. Vooralsnog gaat de CHE er vanuit dat de Corona crisis geen al te grote gevolgen heeft voor het totale aantal studenten, zowel wat betreft de bestaande studenten als nieuwe instroom. Wel zal er mogelijk een aantal studenten tussentijds uitschrijven waardoor de collegegelden wat lager dan begroot zullen zijn. Er van uitgaande dat het cursusjaar 20/21 wel gewoon van start kan gaan, zullen er zeker negatieve financiële effecten zijn en die worden frequent geactualiseerd en gemonitord om de impact zoveel als mogelijk te beperken. De uitgevoerde stresstest geeft aan dat de CHE voldoende vermogen heeft om dit risico op te vangen.

A2 Meerjarenbegrotingen

Hieronder volgen de volgende overzichten:

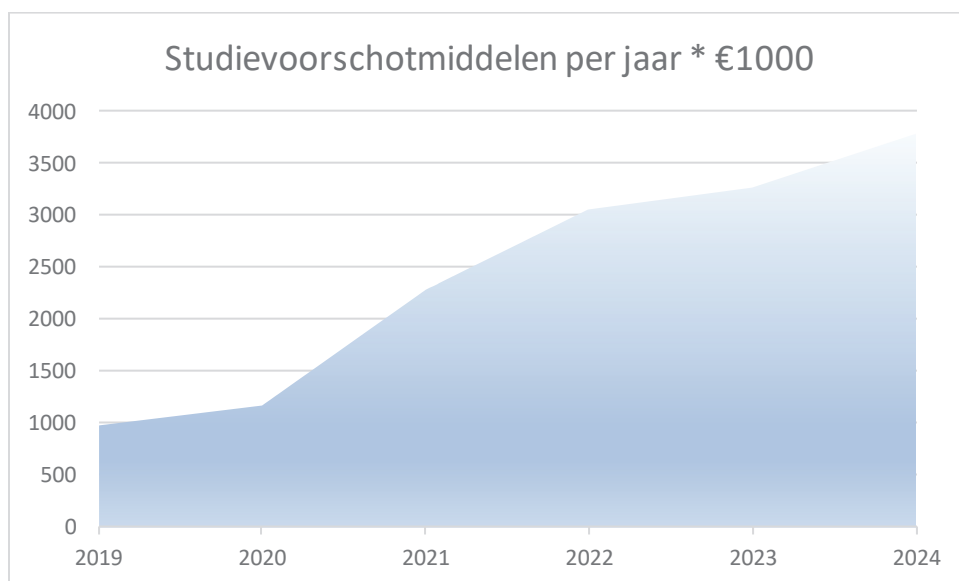
1. Meerjarenexploitatie (tabel 3.6)
2. Meerjarenbalans (tabel 3.7) en verdeling van het vermogen (tabel 3.8)
3. Meerjarenkasstroomoverzicht (tabel 3.9)

De studentaantallen zullen de komende jaren stijgen richting 5000 (zie grafiek 3.2) mede door de nieuwe opleidingen die nog niet in zijn geheel voor alle cohorten gevuld zijn. Met deze aantallen is gerekend in het meerjarenperspectief (MJP).

Grafiek 3.2: Ontwikkeling studentaantallen

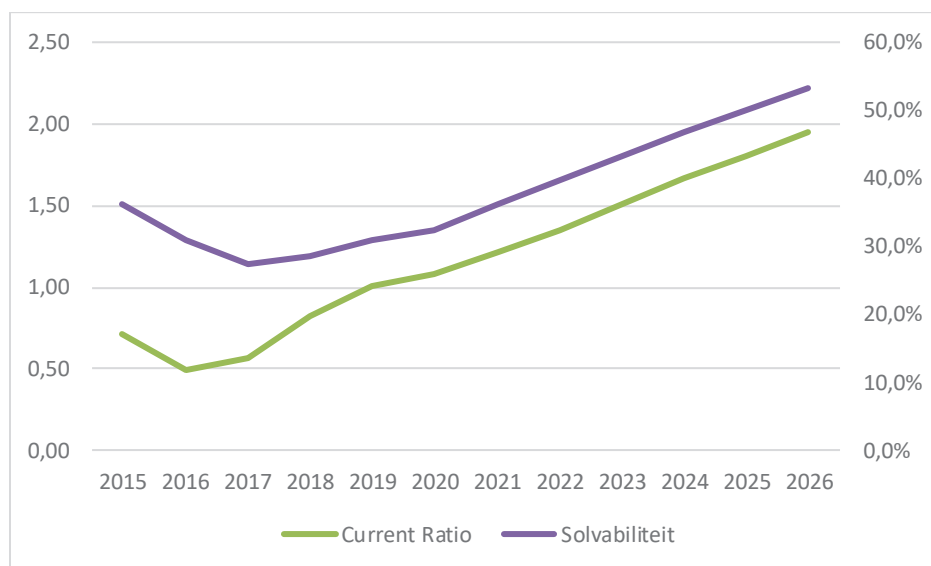
In 2021 zal per saldo minimaal €1,5m extra rijksbijdrage ontvangen worden vanwege de toename van de studenten in 2019 zoals hiervoor besproken. Daarnaast kan de CHE de komende jaren een toename zien van rijksbijdrage als gevolg van de oploep van studievoorschotmiddelen (zie grafiek 3.3) tot een totaal van ca. €14,5m voor de periode 2019-2025. In het meerjarenperspectief is er vanuit gegaan dat de studievoorschotmiddelen in 2025 nihil zullen zijn. Dit verklaart de daling van zowel rijksbijdrage als fte in 2025 ten opzichte van 2024.

Grafiek 3.3: Studievoorschotmiddelen per jaar voor de CHE

Wat de contractactiviteiten betreft wordt de opbrengst in het MJP geraamd op het niveau van de begroting 2020. De liquiditeit zal in 2020 met een score van 1,08 boven de norm van 1,0 blijven. Grafiek 3.4 bevat de ontwikkeling van de liquiditeit en solvabiliteit bij een rendement van +3% op de baten voor de jaren na 2020. Tabel 3.5 bevat de kengetallen van de inspectie en daaruit blijkt een gezond financieel meerjarenperspectief gegeven de uitgangspunten. Zoals eerder gezegd zal de CHE zich

beraden op het financiële beleid nu de balansratio's allemaal weer in het 'groen' staan. Gegeven de groei van het aantal studenten en de benodigde investeringen in het onderwijs zal het toekomstige financiële rendement meer ingezet gaan worden in plaats van toe te voegen aan het eigen vermogen zodat maatschappelijk rendement behaald wordt. Meer hierover in de paragraaf over de interne beheersing.

Grafiek 3.4: Ontwikkeling liquiditeit en solvabiliteit bij 3% rendement vanaf 2021

Kengetallen inspectie	Kritische grens	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Current ratio	< 0,50	0,82	1,01	1,08	1,21	1,35	1,51	1,66	1,81	1,95
Solvabiliteit2 (EV+voorzieningen)/TV)	< 30%	38,5%	40,8%	41,9%	44,6%	47,4%	50,1%	52,8%	55,3%	57,7%
Huisvestingsratio	> 15%	9,8%	9,2%	8,6%	8,2%	7,9%	8,1%	8,0%	8,4%	8,4%
Weerstandsvermogen (EV/Baten)	< 5%	23,3%	25,2%	25,7%	26,7%	28,3%	31,2%	33,7%	39,3%	42,2%
Rentabiliteit 3 jarig	< 0%	-3,6%	0,0%	1,5%	2,1%	2,4%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Rentabiliteit 2 jarig	< -5%	-1,2%	1,8%	1,6%	2,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Rentabiliteit 1 jarig	< -10%	1,4%	2,3%	1,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%

Tabel 3.5: Kengetallen inspectie

Investeren in het onderwijs voor de komende jaren betekent niettemin voorzichtig sturen als het gaat om het aantal fte in relatie tot de beweeglijkheid in studentaantallen. De CHE verwacht in 2020 een flexibele schil te hebben van ca. 16% , waarvan 15%-punt in de vorm van de tijdelijke contracten. De komende jaren zal dit uitgebreid worden tot ca. 20% vanwege de afloop van de studievoorschotmiddelen in 2025. Daarnaast heeft de CHE in de jaren 2021 – 2024 een uitstroom van ca. 6% van het aantal fte vanwege pensioneringen. Een eventuele – harde – daling van het aantal studenten kan dan ook vrij gemakkelijk opgevangen worden als het gaat om fte reductie.

Het financieel meerjarenperspectief is gebruikt als basis voor de stresstest bij het maken van de begroting 2020. Het doel van de stresstest is om te zien wanneer de CHE bij extreme omstandigheden niet meer aan haar kortlopende verplichtingen kan voldoen. In het geval van de CHE betekent dit een saldo aan liquide middelen van minus €3m. Deze €3m is ongeveer het kortlopende krediet dat de CHE op kan nemen door middel van de kredietfaciliteit van het schatkistbankieren. In de test is ervan uitgegaan dat er jaarlijks 25% minder studenten van het totaal zijn, te beginnen in het cursusjaar 2020/2021. Voorts is ervan uitgegaan dat de kosten voor de komende jaren even hoog zijn als begroot voor het kalenderjaar 2020 en de investeringen even hoog blijven als meegenomen in het

meerjarenperspectief. Gegeven de uitgangspunten van de stresstest kan de CHE tot en met de herfst van het kalenderjaar 2023 aan haar verplichtingen voldoen – een uitstekende financiële positie derhalve.

Resultatenrekening CHE Totaal Bedragen * € 1000	2017 Realisatie	2018 Realisatie	2019 Realisatie	2020 Begroting	2021 Perspectief	2022 Perspectief	2023 Perspectief	2024 Perspectief	2025 Perspectief	2026 Perspectief
Rijksbijdrage	26.228	28.615	28.478	28.626	31.542	33.962	34.141	34.844	31.377	31.563
Collegegelden	7.413	7.407	7.526	8.457	8.849	8.924	8.970	9.016	9.063	9.032
Baten werk in opdracht van derden	1.861	2.186	2.371	2.058	2.058	2.058	2.058	2.058	2.058	2.058
Overige baten	2.068	1.332	1.753	1.962	1.962	1.962	1.962	1.962	1.962	1.962
TOTAAL BATEN	37.570	39.540	40.129	41.103	44.412	46.906	47.131	47.880	44.460	44.614
Personele lasten	31.059	30.764	31.249	32.744	34.570	36.667	36.774	37.417	34.587	34.734
Afschrijvingen	2.471	2.443	2.344	2.175	2.175	2.175	2.275	2.275	2.275	2.275
Huisvestingslasten	1.069	1.344	1.224	1.287	1.332	1.407	1.414	1.436	1.334	1.338
Overige lasten	4.092	4.161	4.113	4.217	4.752	5.019	5.043	5.123	4.757	4.774
TOTAAL LASTEN	38.690	38.713	38.930	40.423	42.830	45.269	45.506	46.252	42.953	43.122
Saldo baten en lasten	1.120-	827	1.199	679	1.582	1.637	1.625	1.629	1.507	1.493
Financiële baten en lasten	318-	286-	283-	268-	249-	230-	211-	192-	173-	154-
NETTORESULTAAT	1.437-	542	916	411	1.332	1.407	1.414	1.436	1.334	1.338
Operationeel rendement	-3,8%	1,4%	2,3%	1,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%

Tabel 3.6: Meerjarenexploitatie

Balans CHE per 31/12 Bedragen * € 1000	2017 Realisatie	2018 Realisatie	2019 Realisatie	2020 Begroting	2021 Perspectief	2022 Perspectief	2023 Perspectief	2024 Perspectief	2025 Perspectief	2026 Perspectief
Materiele vaste activa	26.265	24.597	23.102	21.927	21.052	20.177	19.202	18.227	17.252	16.277
TOTAAL VASTE ACTIVA	26.265	24.597	23.102	21.927	21.052	20.177	19.202	18.227	17.252	16.277
Vorderingen	713	1.066	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
Liquide middelen	4.710	6.741	8.720	9.407	10.714	12.096	13.585	15.097	16.506	17.919
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	5.423	7.807	9.819	10.506	11.814	13.196	14.685	16.196	17.605	19.019
TOTAAL ACTIVA	31.688	32.404	32.922	32.433	32.866	33.373	33.887	34.423	34.857	35.296
Eigen vermogen 1/1	10.113	8.674	9.216	10.132	10.543	11.876	13.283	14.697	16.133	17.467
Resultaat lopend boekjaar	1.439-	542	916	411	1.332	1.407	1.414	1.436	1.334	1.338
EIGEN VERMOGEN	8.674	9.216	10.132	10.543	11.876	13.283	14.697	16.133	17.467	18.806
VOORZIENINGEN	2.317	3.266	3.294	3.044	2.794	2.544	2.294	2.044	1.794	1.544
LANGLOPENDE SCHULDEN	11.101	10.400	9.750	9.100	8.450	7.800	7.150	6.500	5.850	5.200
KORTLOPENDE SCHULDEN	9.596	9.522	9.746	9.746	9.746	9.746	9.746	9.746	9.746	9.746
TOTAAL PASSIVA	31.688	32.404	32.922	32.433	32.866	33.373	33.887	34.423	34.857	35.296

Tabel 3.7: Meerjarenbalans

Vermogen per 31/12 Bedragen * € 1000	2017 Realisatie	2018 Realisatie	2019 Realisatie	2020 Begroting	2021 Perspectief	2022 Perspectief	2023 Perspectief	2024 Perspectief	2025 Perspectief	2026 Perspectief
Publiek eigen vermogen	7.430	7.708	8.428	8.777	10.110	11.517	12.931	14.367	15.701	17.040
Privaat eigen vermogen	1.244	1.508	1.704	1.766	1.766	1.766	1.766	1.766	1.766	1.766
Totaal eigen vermogen	8.674	9.216	10.132	10.543	11.876	13.283	14.697	16.133	17.467	18.806

Tabel 3.8: Verdeling van vermogen over publiek en privaat

Het private vermogen betreft private bestemmingsreserves. Met betrekking tot de verwachte mutaties in de reserves gaat de CHE ervan uit dat de private bestemmingsreserves op het begrote niveau van ultimo 2020 blijven en dat het resultaat uit de exploitatie toegevoegd wordt aan de algemene publieke reserve. Wel zal de publieke bestemmingsreserve – geïntroduceerd om overloop van studievoorschotmiddelen op te vangen – de komende jaren gebruikt worden, naar verwachting tot na 2024.

Kasstroomoverzicht	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen * € 1000	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroting	Perspectief	Perspectief	Perspectief	Perspectief	Perspectief	Perspectief
Saldo baten en lasten	1.121-	828	1.199	679	1.582	1.637	1.625	1.629	1.507	1.493
Afschrijvingen	2.471	2.443	2.344	2.175	2.175	2.175	2.275	2.275	2.275	2.275
Mutatie voorzieningen	874	949	28	250-	250-	250-	250-	250-	250-	250-
Afsloting materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mutatie werkkapitaal (excl. Liq.Mid.)	242	369-	256	1	-	-	-	-	-	-
Ontvangen interest	1	17	1	-	-	-	1	1	1	1
Betaalde interest	319-	303-	284-	268-	249-	230-	212-	193-	174-	155-
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.148	3.565	3.544	2.337	3.257	3.332	3.439	3.461	3.359	3.363
Investeringsactiviteiten										
Investeringen in vaste activa	622-	833-	915-	1.000-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	622-	833-	915-	1.000-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-	1.300-
Financieringsactiviteiten										
Langlopende schuld	599-	701-	650-	650-	650-	650-	650-	650-	650-	650-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	599-	701-	650-	650-	650-	650-	650-	650-	650-	650-
Mutatie liquide middelen	927	2.031	1.979	687	1.307	1.382	1.489	1.511	1.409	1.413
Beginstand liquide middelen	3.783	4.710	6.741	8.720	9.407	10.714	12.096	13.585	15.097	16.506
Mutatie liquide middelen	927	2.031	1.979	687	1.307	1.382	1.489	1.511	1.409	1.413
Eindstand liquide middelen	4.710	6.741	8.720	9.407	10.714	12.096	13.585	15.097	16.506	17.919

Tabel 3.9: Meerjarenkasstroomoverzicht

B Overige rapportages

B1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

De hogeschool voldoet aan de branchecode die in 2013 ingevoerd is.

Intern toezicht vindt plaats door viermaandelijks rapportages van de directeuren waarna de resultaten – zowel financieel, kwalitatief, als op risico's en kansen – in een review met directeuren en College van Bestuur worden besproken. De resultaten worden eveneens viermaandelijks besproken met de audit commissie, de Raad van Toezicht en de Hogeschoolraad. Maandelijks worden de resultaten uit de financiële administratie plus een overzicht van de fte ontwikkeling naar de directeuren verstuurd met een globale cijferbeoordeling om te bepalen of interventies nodig zijn.

In 2019 is gewerkt met een budgetmodel voor de begroting 2020 waarbij budgetten verdeeld zijn op basis van de gedefinieerde uitvoeringsopgaven, ofwel producten. Hierdoor is de CHE beter in staat om te kijken welke producten bijdragen en in welke mate aan het financiële resultaat van de CHE als geheel. Voor de toerekening van de baten worden de totale rijksbijdragen in principe verdeeld op basis van het aantal studenten dat begroot is voor het nieuwe jaar gecorrigeerd voor het bekostigingspercentage. Hiermee is er een vorm van solidariteit tussen producten die te maken hebben met een groeiend dan wel een dalend aantal studenten. Verder kan solidariteit overeengekomen worden tussen CvB en directie op basis van strategische doelstellingen. Voor 2020 geldt dat er solidariteitsafspraken zijn voor het cursusjaar 2019/2020 voor de producten Theologie en Deeltijd. Vanaf het cursusjaar 2020/2021 moeten deze producten zichzelf kunnen financieren, ofwel kunnen werken binnen de randvoorwaarden van het budgetmodel. In het budgetmodel wordt gebruikt gemaakt van de planningsgegevens die gebruikt worden voor de inzet en roostering van medewerkers. Op basis van de inzet in het verleden kan bepaald worden in hoeverre de inzet gewijzigd moet worden gegeven de financiële randvoorwaarden uit het budgetmodel. Een eerste stap is gemaakt en voor 2020 en de jaren daarna zal dit verder geoptimaliseerd en geharmoniseerd worden voor alle opleidingen.

Voor de mate waarin het toezichthoudend orgaan aangeeft op welke wijze zij het bestuur ondersteunt en/of adviseert over de beleidsvraagstukken en de financiële problematiek, wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf Governance Raad van Toezicht.

Uit de management letter over 2019 kwam naar voren dat - wederom - de interne beheersing van hoog niveau is en dat de CHE op actieve wijze omgaat met bevindingen en aanbevelingen uit voorgaande jaren. In een eerdere management letter was uitgebreid aandacht geschonken aan de wet melden datalekken en aan informatiebeveiliging in het algemeen. De accountant constateerde toen dat de CHE reeds ver is met het informatiebeveiligingsbeleid. Dit beleid is vervolgens uitgewerkt in handhavingsbeleid en adresseerde de door de accountant genoemde punten wat betreft wachtwoordbeheer, informatiesecurity en datalekken. De rolverdeling van de diverse functionarissen inclusief functionaris gegevensbescherming is helder.

Ieder jaar wordt als onderdeel van het begrotingsproces een stresstest uitgevoerd met het oog op de effecten van een mogelijke daling van de studentinstroom. De resultaten zijn opgenomen in de begroting 2020 en besproken met de audit commissie en de Raad van Toezicht. In de continuïteitsparagraaf zijn de belangrijkste conclusies gepresenteerd.

In 2018 is een portfolio board ingericht, die richt zich op strategische investeringen. Hierdoor is er meer duidelijkheid over de governance met betrekking tot deze projecten. Onderdeel van de strategische investeringen is een jaarlijkse update van de routekaart nieuwe opleidingen. Daarnaast is een programma team ingericht voor het managen van projecten die gefinancierd worden met de studievoorschotmiddelen. Dit gebeurt in nauw overleg met de portfolioboard.

De omvang van de organisatie zorgt ervoor dat goede functiescheiding mogelijk is in het betaalproces en de verwerking van de financiële gegevens. De controller heeft een onafhankelijke positie en staat los van de administratieve verwerking. Hier is geborgd dat geen ongewenste sturing plaats vindt op de verwerking van de feiten. Bij de verwerking is veel aandacht voor de volledigheid en tijdigheid van de gegevens. In 2019 is het betaalproces aangescherpt omdat het mogelijk is in de huidige – digitale - inkoopfactuurapplicatie dat iemand anders dan de bevoegde persoon een factuur autoriseert. De aanscherping betreft een uitdraai waaruit blijkt dat iemand anders dan de bevoegde persoon geautoriseerd heeft. Voorafgaand aan de betaling wordt deze lijst aangeleverd met de reden van afwijking en waarbij tevens aangegeven is hoe alsnog de juiste autorisatie toegepast is.

Het grootboekrekeningschema en de management rapportage is zo ingericht dat altijd aansluiting zichtbaar is met de personeelsadministratie als het gaat om de salaris- en werkgeverslasten. Maandelijks worden per afdeling per medewerker de salariskosten in een overzicht gezet, waarbij tevens de prognose voor de resterende maanden van het kalenderjaar per maand per medewerker gemuteerd wordt. Deze prognoses worden bottom-up verwerkt en dit leidt tot de prognose voor de CHE als geheel per rapportage item, zodat aansluiting is geborgd. Daar waar inschattingen gemaakt zijn door controller en management, wordt dit zichtbaar vastgelegd. Dit proces zal in 2020 verbeterd worden omdat gebleken is dat de werkelijke en geprognostiseerde fte teveel uit elkaar kon lopen.

De prognose voor het kalenderjaar wordt opgenomen in de management rapportage, die iedere rapportageperiode besproken wordt met de audit commissie. Na bespreking gaat deze – met de besprekingspunten van de audit commissie – naar de Raad van Toezicht. De rapportage bevat de confrontatie en analyse van de werkelijke, begrote en geprognostiseerde resultaten. Voordat deze rapportages naar het directieteam en het college van bestuur gaan, vindt een bespreking plaats tussen de directeuren van het desbetreffende CHE onderdeel en de financieel adviseur van de directeur om

ervoor te zorgen dat verwachtingen van directieteam en CvB wat de inhoud van de rapportage betreft overeenkomen.

De managementrapportage bevat tevens de risico paragraaf. De risico's en kansen zoals benoemd in de begroting worden hierin geactualiseerd en nieuwe kansen en risico's met de beheersmaatregelen worden gerapporteerd. Ieder organisatieonderdeel benoemt in zijn management rapportage eveneens de risico's en kansen – niet alleen op financieel gebied, maar juist ook met betrekking tot het primaire proces zoals de onderwijskwaliteit. Tijdens de management reviews worden deze punten geadresseerd en indien nodig wordt actie ondernomen. Tevens wordt altijd een update gegeven van het meerjarenperspectief in de management rapportage aan de hand van verwachte ontwikkelingen in met name studentaantallen en bekostiging. Daaraan ten grondslag ligt een model dat de actuele studentaantallen en de verwachte instroom bevat en dat geregeld geactualiseerd wordt om de verwachte ontwikkeling van resultaat, liquiditeit en solvabiliteit te kunnen monitoren voor de komende jaren. Scenario analyses worden hierop uitgevoerd en de resultaten worden gedeeld met College van Bestuur, directie en Raad van Toezicht. Waar nodig wordt het beleid bijgesteld om de doelstellingen voor de langere termijn niet in gevaar te brengen.

De afgelopen jaren heeft de CHE gewerkt aan het in kaart brengen van de fiscale risico's op het gebied van loonbelasting en btw. Dit heeft op sommige punten geleid tot een aanscherping van de procedures, ten einde te voldoen aan de fiscale wet- en regelgeving met name als het gaat om de inhuur van zzp-ers. Hierover is nauw contact met de fiscus.

Jaarlijks neemt de accountant kennis van de interne procedures en beoordeelt de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening. De accountant brengt daarvan verslag uit in de management letter. Zoals hiervoor reeds gezegd, blijkt hieruit dat de organisatie voor wat betreft de controle van de jaarrekening goed in control is en de interne beheersing van hoog niveau is.

Naast het jaarlijkse extern onderzoek door de accountant van de administratieve organisatie en interne controle, zijn er de periodieke accreditatie onderzoeken ten behoeve van het behouden van de accreditatie voor de opleidingen. Resultaten en acties die uit deze onderzoeken voortkomen, worden ingebed in de planning- en controlcyclus van de CHE en komen terug in de management rapportages van de afzonderlijke onderdelen.

De CHE constateert dat afgesproken doelen beter zichtbaar gemaakt dienen te worden in de planning- en controlcyclus: vooraf helder definiëren wat de beoogde resultaten zijn en wanneer die resultaten behaald dienen te zijn en gedurende het proces monitoren en tijdig actie nemen indien nodig om de resultaten te halen en te voorkomen dat ondergrenzen 'geraakt' worden. Dit staat ook in verband met de voorwaarde die de NVAO stelde bij het verlenen van de ITK accreditatie (beschikt in 2019).

B2 Belangrijkste risico's en onzekerheden

In de begroting 2020 zijn de hieronder genoemde risico's en kansen benoemd.

1. *Mobiliteitskosten* In de begroting 2020 zijn €200k aan kosten meegenomen voor kosten aan vaststellingsovereenkomsten en uitkeringen voor ontslag en transitie. Op dit moment zijn geen issues bekend die indicaties geven over de hoogte van dit bedrag. Tevens is dit een bedrag waarop gestuurd kan worden. Minder sturing is mogelijk op cao-bepalingen betreffende de regeling werktijdvermindering senioren (WVS). Deze bleek in 2019 hoger dan begroot te zijn en dit verschil is ook voor 2020 mee begroot – er 'dus' van uitgaande dat het risico in 2020 vergelijkbaar is met 2019.

2. *Krapte op de arbeidsmarkt* In 2020 zullen met het oog op de studentgroei en de inzet van de studievoorschotmiddelen (SVM) veel medewerkers aangenomen moeten worden. Gegeven de krapte op de arbeidsmarkt, zal dat nog een hele klus worden. Dit risico wordt gemitigeerd door een onderbenutting van SVM door te schuiven naar de toekomst – door middel van het vormen van een bestemmingsreserve - waartoe mogelijkheden aanwezig zijn.

3. *Instroom* Als instroom hoger is dan begroot, zal de capaciteit vooral ingezet worden om het onderwijsproces – Running the Business – voorrang te geven op strategische projecten - Changing the Business - om het rendement van 1% te halen. Bij lagere instroom dan begroot, zal dat leiden tot lagere collegegeld opbrengsten en voor dat lagere deel zal er minder fte nodig zijn. Gegeven de hoeveelheid vacatures in 2020 kan en zal hierop gestuurd worden door middel van een goede inzetplanning.

4. *Tegenvallers in projecten* Die worden opgevangen door te schuiven in de projectbegrotingen: niet alle projecten zitten namelijk tegelijk in dezelfde fase van ontwikkeling.

5. *Investerings in huisvesting en ICT* Het bedrag van €1m bevat ook een risicopost voor investeringen voor onverwachte uitgaven. Daarbinnen worden de prioriteiten bepaald en daarmee is dit risico voldoende gemitigeerd.

6. *Rijksbijdrage* De systematiek van de berekening van de rijksbijdrage op sector niveau is met ingang van 2021 gewijzigd: er wordt geen rekening meer gehouden met de zogenaamde referentieraming van de studentaantallen door het Ministerie van OCW. Dit betekent dat de rijksbijdrage daarvoor niet meer aangepast wordt gedurende het jaar. Hiermee is een variabele weggevallen en daarmee is er een risico én een kans minder. Er wordt van uitgegaan dat de loon- en prijsontwikkeling volledig gecompenseerd wordt. Een eventuele tegenvaller in de loon- en prijscompensatie zal uit de lopende begroting gecompenseerd worden door te snijden in de kosten.

7. *Onverwachte uitgaven* Deze zullen uit de bestaande begroting gehaald moeten worden. Maandelijks wordt de fte en financiële resultaatsontwikkeling gedeeld in de directie om tijdig bij te sturen op andere posten.

8. *Corona* De impact van de maatregelen ter bestrijding van de gevolgen van het Corona virus hebben een grote operationele impact op de primaire en ondersteunende processen van de CHE. Om de financiële gevolgen goed in kaart te brengen, daarop te sturen en zich hierover te kunnen verantwoorden heeft de CHE een 'project' Corona opgestart. Naast kleine financiële meevallers (lagere organisatiekosten op het gebied van internationalisering, evenementen, catering etc.) zullen er extra kosten zijn voor onder meer docenten verpleegkunde die nu ingezet worden in de zorg waarbij sprake is van risico op (langdurige) ziekte. De CHE houdt rekening met mogelijk wat meer studenten die langer over hun studie doen en zich mogelijk beroepen op het profileringsfonds. Het aantal uitschrijvers zal mogelijk ook wat hoger zijn dan gebruikelijk. Er is en wordt zeer actief gecommuniceerd met studenten en er wordt digitaal onderwijs aangeboden zodat het primaire proces zoveel mogelijk doorgang vindt. Hiermee wordt het risico op uitschrijven door studenten stevig gemitigeerd. Voor de huisvesting geeft het mogelijkheden om ingrepen in het gebouw te doen die anders moeilijk inplanbaar zijn vanwege de aanwezigheid van studenten. Een kans is dat Corona leidt tot een sterke intensivering van de digitaliseringsagenda van het onderwijs in het algemeen en

van de CHE in het bijzonder. Dit is ook één van de projecten die gefinancierd worden vanuit de studievoorschotmiddelen, maar raakt ook andere projecten die gefinancierd worden uit die middelen zoals de professionele identiteit. Een deel van de Corona kosten kan op die manier als investering ingezet worden. Bij CHE voor Professionals zullen de baten achterblijven en dat zal op die activiteiten mogelijk tot een verlies leiden. Omdat de flexibele schil groot is op dit onderdeel, zal dit verlies heel beperkt blijven.

Kansen zijn er wat betreft extra onderzoeksgelden door opdrachten uit te voeren waar subsidie tegenover staat. Die zijn tamelijk conservatief begroot. Ook de baten voor CHE voor Professionals (=transferbaten) zijn voorzichtig begroot. Extra baten daar zullen leiden tot een hogere dekking van de overhead en daarmee bijdragen aan het financiële resultaat.

B3 Rapportage toezichthoudend orgaan

Hiervoor verwezen naar het verslag van de Raad van Toezicht in hoofdstuk 4 Governance.

3.4 Verantwoording notitie helderheid

De hogeschool behaalt ca. 6% van de totale baten uit private activiteiten, onder de naam CHE voor Professionals. De private activiteiten omvatten met name maatwerktrajecten, post-hbo opleidingen en niet-bekostigde master opleidingen. De kosten die hiermee samenhangen worden integraal berekend en ten laste van de private activiteiten gebracht. In deze paragraaf wordt per thema van de Notitie Helderheid een verantwoording gegeven.

1. *Uitbesteding* Het onderwijs voor de Kies-op-maat-minor Mensenhandel is in 2018 en 2019 uitbesteed aan MetaStory Instituut te Amersfoort. Bij de opleiding GPW is een studieroute mogelijk waarbij een deel van het onderwijs wordt verzorgd door het Baptisten Seminarium te Amsterdam. In 2019 hebben 8 studenten deze studieroute gevolgd. De CHE besteedt verder geen onderwijs uit aan derden.
2. *Investeren van publieke middelen in private activiteiten* De CHE heeft in 2019 geen investeringen in private activiteiten uit de Rijksbijdrage gefinancierd. Een eventueel negatief resultaat komt ten laste van het private eigen vermogen. De kosten worden integraal berekend.
3. *Het verlenen van vrijstellingen* Vrijstellingen worden alleen verleend door de examencommissies. De secretaris van de commissie legt dit vast en het resultaat wordt gedeeld met Studentzaken die dit vervolgens registreert in de desbetreffende systemen.
4. *Bekostiging van buitenlandse studenten* De CHE heeft geen buitenlandse studenten. Wel zijn er uitwisselingsprogramma's waar cursisten aan deelnemen. De kosten daarvan worden gedekt vanuit beurzen of door de cursist zelf. Bij uitwisseling met buitenlandse instellingen wordt met gesloten beurzen gewerkt, omdat het de intentie is een gelijk aantal studenten bij één instelling in en uit te wisselen. Meer informatie staat in de verantwoording met betrekking tot Internationalisering.
5. *Collegegeld niet betaald door student zelf* Deze situatie heeft zich niet voorgedaan: de student betaalt zelf of de student heeft schriftelijk verklaard dat een derde betaalt, veelal de ouders.
6. *Studenten volgen modules van opleidingen* Er worden geen modules aangeboden die leiden tot een deelcertificaat.

7. *De student volgt een andere opleiding dan waarvoor hij is ingeschreven* De hogeschool heeft geen studenten die ingeschreven zijn voor een opleiding terwijl ze daadwerkelijk een andere opleiding volgen en op een diploma gericht zijn van die laatste opleiding.
8. *Bekostiging van maatwerktrajecten* De CHE bood in 2019 geen aangepaste maatwerktrajecten aan van bekostigde opleidingen bij organisaties.
9. *Bekostiging van het kunstonderwijs* Dit is niet van toepassing op de CHE.

4. Governance

4.1 Verslag van de Raad van Toezicht

De CHE heeft haar governance ingericht volgens de richtlijnen van de Branchecode Goed Bestuur Hogescholen. Dat betekent onder andere dat er een Raad van Toezicht is. De RvT van de CHE bestond in 2019 uit de volgende leden:

Dhr. P.J. Aalbersberg (voorzitter)	• Geboortedatum: 27 juni 1959 • Hoofdfunctie: ○ tot 31 januari 2019: Hoofdcommissaris van de Politie Amsterdam ○ per 1 februari 2019: Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid • Nevenfuncties: lid Raad van Commissarissen Oranjeborg	
Tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2017	Lopende termijn: 1 januari 2017 - 31 december 2021	Herbenoembaar: ja
Dhr. dr. R. Bisschop (vice-voorzitter)	• Geboortedatum: 30 november 1956 • Hoofdfunctie: Tweede Kamerlid • Nevenfuncties: bestuurslid Stichting tot Studie der Nadere Reformatie, bestuurslid Wetenschappelijk Instituut SGP 'Guido de Brès', secretaris bij Stichting fractiebijstand staatkundig gereformeerde partij, bestuurslid Bond tegen Vloeken, lid commissie Opleiding en Vorming Hersteld Hervormde Kerk	
Tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2015	Lopende termijn: 1 januari 2019 - 31 december 2022	Herbenoembaar: nee
Dhr. H.A. Dijkstra RA	• Geboortedatum: 21 juli 1971 • Hoofdfunctie: eigenaar H.A. Dijkstra Advies & Interim-management • Nevenfuncties: lid Raad van Toezicht Zorggroep Noordwest-Veluwe, penningmeester Stichting Present Nederland, fondsenwerver/vrijwilliger Nkhoma CCAP Hospital, lid Wetenschappelijke Adviesraad NVTZ (tot 1 juni 2019)	
Tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2019	Lopende termijn: 1 januari 2019 - 31 december 2022 ³	Herbenoembaar: ja
Dhr. mr. drs. J.L. Burggraaf	• Geboortedatum: 13-01-1964 • Hoofdfunctie: Advocaat/compagnon Allen & Overy LLP (tot 1 maart 2019) • Nevenfuncties: lid Raad van Bestuur De Persgroep S.A., lid RvT Stichting VU, bestuurder bij Stichting Amerika-Europese Gemeenschap (Nederland) of Stichting American-European Community Association (Netherlands); parttime docent fusies en overnames voor diverse instituten zoals de Vrije Universiteit en Nyenrode Business University	
Tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2012	Lopende termijn: 1 januari 2016 - 31 december 2019 ⁴	Herbenoembaar: nee

³ Als opvolger van dhr. Hidding is per 1-1-2019 dhr. H.A. Dijkstra RA benoemd.

⁴ Als opvolger van dhr. Burggraaf is per 1-1-2020 mw. mr. dr. J.C. van Eijk – Graveland benoemd.

Mw. M. van den Berg-Molenaar	• Geboortedatum: 11-10-1963 • Hoofdfunctie: Directeur bestuurder CBS 'De Wegwijzer', Berkenwoude • Nevenfuncties: supervisor en coach medewerkers in onderwijs en zorg	
Tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2013	Lopende termijn: 1 januari 2017 - 31 december 2020	Herbenoembaar: nee

Onder een nevenfunctie verstaan we: een lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht/commissarissen van een rechtspersoon met een publiek-maatschappelijke doelstelling. Een lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht/commissarissen van een rechtspersoon met een doelstelling die een privé karakter heeft, rekent de CHE niet tot nevenfuncties.

De CHE voldoet aan de richtlijnen van de Branchecode Goed Bestuur Hogescholen.

4.2 Verklaring van onafhankelijkheid Raad van Toezicht

De RvT is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het CvB en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Alle leden van de RvT waren in 2019 onafhankelijk in de zin van artikel III.4.2 van de Branchecode Goed Bestuur Hogescholen (VH, 2015).

Cf. artikel I.3 van de branchecode melden we dat een broer van een RvT-lid bij de Inspectie voor het Onderwijs werkt. Zijn takenpakket bij de Inspectie voor het Onderwijs heeft geen directe raakvlakken met het hoger beroepsonderwijs of de CHE in het bijzonder. Daarom is dit RvT-lid naar het oordeel van de RvT onafhankelijk zoals artikel III.4.2 van de Branchecode voorschrijft. Wanneer de CHE en de Onderwijsinspectie direct met elkaar te maken zullen krijgen (bijv. in het geval van een toezichtszaak) en dit komt in een RvT-vergadering aan de orde, dan zal dit RvT-lid niet aan het betreffende deel van de vergadering en de besluitvorming deelnemen. De gehele raad ziet hierop toe en de voorzitter van de RvT in het bijzonder.

De RvT verklaart dat zijn leden in 2019 geen belangen hadden die hen belemmerden om hun toezicht-houdende taak onafhankelijk uit te oefenen.

In 2019 zijn er geen besluiten genomen tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen spelen die van materiële betekenis zijn voor de hogeschool en/of voor de leden van de RvT.

4.3 Werkzaamheden van de Raad van Toezicht in 2019

De RvT heeft in 2019 zes maal vergaderd. De RvT heeft in 2019 op een aantal momenten gesproken over het besluit van de NVAO inzake de ITK-visitatie van de CHE en over de reactie van de CHE op dat besluit.

De accountant gaf in mei 2019 een goedkeurende verklaring af over de jaarrekening over 2018. Bij het vaststellen van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2018 heeft de RvT in mei 2019 het CvB decharge verleend voor het in 2018 gevoerde beleid.

De RvT is in juni 2019 bij de planvorming voor de besteding van de studievoorschotmiddelen betrokken geweest. De raad heeft in zijn vergadering van september goedkeuring aan het plan daarvoor gegeven. Het nieuwe besturingsmodel en de daarop gebaseerde taakverdeling tussen directeuren en tussen het CvB en de directeuren zijn ook in de RvT besproken.

Tijdens diverse vergaderingen heeft de RvT de samenwerking met strategische partners van de CHE besproken en hoe het CvB externe belanghebbenden betreft bij beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld ten aanzien van de hub-strategie van de CHE in de regionale samenwerking.

In 2019 heeft de raad tevens het traject voor de selectie van een nieuwe accountant geïnitieerd. Andere onderwerpen, waar de raad in 2019 op heeft toegezien, zijn: het wel of niet doorgaan van de Nationale Studentenenquête (NSE), de CHE-mijlpaalprojecten, een analyse van het verzuim in de CHE, relevante ontwikkelingen uit de omgeving van de CHE (bijv. in de hbo-sector), een (technische) update van de statuten van de CHE, nieuwe nevenfuncties van de leden van het CvB, de midterm review van het instellingsplan 2016-2020, het financieel meerjarenperspectief van de CHE, het sociaal jaarverslag over 2018, een actualisering van de taakverdeling in het CvB en de bezoldiging van het CvB i.r.t. de WNT-normen.

Tijdens de vergaderingen van de raad zijn ook de gebruikelijke toezichthoudende taken uitgevoerd, zoals de bespreking ter goedkeuring van de begroting 2020. De raad zag in 2019 toe op het afgesproken financiële kader voor de CHE: financieel gezonde uitvoering van het onderwijs en onderzoek en ruimte voor investeringen in nieuwe opleidingen en voor de projecten in het kader van de studievoorschotmiddelen. De gebruikelijke managementrapportages bieden input voor dit aspect van het toezicht. De RvT heeft in 2019, zoals gebruikelijk, twee keer (in mei en oktober) overleg gevoerd met de hogeschoolraad over de gang van zaken in de CHE.

De RvT evalueert elk jaar zijn eigen functioneren. Zoals gewoonlijk wordt om het jaar de zelfevaluatie begeleid door een externe begeleider. Deze evaluatie heeft begin 2019 plaatsgevonden. De raad heeft op basis van deze evaluatie een vernieuwd toezichtkader ontwikkeld dat vanaf begin 2020 gebruikt zal worden.

4.4 Commissies van de Raad van Toezicht

De RvT heeft twee commissies: de Auditcommissie (AC) en de Remuneratiecommissie (RC). Beide zijn adviescommissies van de RvT en bereiden besluitvorming door de RvT voor. De AC houdt zich vooral bezig met financiële zaken, de RC met personele zaken (bijvoorbeeld de beoordeling en bezoldiging van het CvB en van de leden van de RvT). In 2019 waren de AC en de RC als volgt bezet:

Auditcommissie	Remuneratiecommissie
Dhr. H.A. Dijkstra RA (voorzitter)	Dhr. P.J. Aalbersberg (voorzitter)
Dhr. mr. drs. J.L. Burggraaf	Dhr. dr. R. Bisschop

Auditcommissie

De AC heeft vijf keer vergaderd en onder andere de bespreking van de managementrapportages en de besluitvorming over de jaarrekening 2018, de begroting 2020 en het traject voor de selectie van de nieuwe accountant voorbereid. Verder heeft de AC zich laten informeren over de inrichting van de PDCA-cyclus op de CHE, het budgetverdeelmodel en het financieel meerjarenbeleid van de CHE.

Remuneratiecommissie

De RC vergaderde in 2019 drie keer en bereidde de besluitvorming voor over:

- de bezoldiging van het CvB en de RvT
- het toezichtskader dat n.a.v. de zelfevaluatie van de RvT uit 2019 geactualiseerd is
- de RvT-vergaderplanning voor 2020
- de werving van de opvolger van het vertrekkende RvT-lid, dhr. Burggraaf.

De RC hield in 2019 de jaarlijkse beoordelingsgesprekken met de leden van het CvB.

4.5 Het College van Bestuur

Het CvB van de CHE bestond in 2019 uit twee leden:

- Dhr. dr. H.J. van Wijnen, *voorzitter College van Bestuur*
- Dhr. drs. P.I.W. Oudenaarden, *lid College van Bestuur*.

De eerste periode van dhr. Van Wijnen als voorzitter van het CvB startte op 1 augustus 2013 en eindigde van rechtswege per 31 juli 2017. De tweede periode van dhr. H.J. van Wijnen als voorzitter van het CvB startte op 1 augustus 2017 en eindigt van rechtswege op 31 juli 2021⁵. De opzegtermijn voor de CHE is zes maanden en voor de voorzitter drie maanden.

De eerste periode van dhr. Oudenaarden als lid van het CvB startte op 1 januari 2017 en eindigt van rechtswege op 31 december 2020. De opzegtermijn voor de CHE is zes maanden en voor het lid drie maanden.

Bezoldiging CvB

De gegevens over de bezoldiging van het CvB in 2019 vindt u in 'Deel 2: Jaarrekening 2019'.

Afgesproken is dat als de bedragen, indices, grondslagen en uitgangspunten, waarop de overeengekomen bezoldiging van de voorzitter en het lid van het CvB zijn gebaseerd, tijdens de contractperiode naar boven worden aangepast, ook de bezoldiging naar boven zal worden aangepast. Dit wordt jaarlijks door de RvT beoordeeld.

Onafhankelijkheid CvB

Er zijn in 2019 geen besluiten tot het aangaan van transacties genomen of bij de RvT ter goedkeuring gemeld waarbij tegenstrijdige belangen van leden van het College van Bestuur spelen, die van materiële betekenis zijn voor de hogeschool en/of voor de betreffende leden van het CvB.

Nevenfuncties CvB

De nevenfuncties die de voorzitter en het lid van het CvB in 2019 vervulden, staan in de onderstaande tabel.

<i>Nevenfuncties</i>	dhr. Van Wijnen	dhr. Oudenaarden
<i>Op persoonlijke titel</i>	• Predikant buiten vaste bediening binnen de Protestantse Kerk in Nederland • Secretaris van de Stichting Ondersteuning Hervormd Vreeswijk • Lid Raad van Toezicht Maatschappij van Welstand en q.q. lid Raad van Toezicht Stichting Griendtsveen en lid raad van toezicht Stichting Interkerkelijk Oriëntatiecentrum	• Voorzitter Algemene Kerkenraad protestantse gemeente Waddinxveen • Voorzitter wijkgemeente protestantse gemeente De Rank • Lid bestuur steunfonds Philadelphia (oudervereniging Sien) • Lid raad van toezicht Evangelische Omroep en q.q. commissaris Vereniging tot Bevordering van de Evangelieverkondiging Via Radio en Televisie 'De Evangelische

⁵ Eind januari 2020 werd bekend dat Harmen van Wijnen per 1 mei 2020 de CHE verlaat en een functie als algemeen directeur van het ABP heeft aanvaard.

	• Voorzitter bestuur van de Eleven Floowers Foundation • Lid Raad van Toezicht Theater De Kom, Nieuwegein	• Omroep' en q.q. commissaris bij Productiehuis EO B.V. • Lid bestuur Stichting Nationaal Register
<i>Uit hoofde van de functie</i>	• Bestuurslid Vereniging Hogescholen • Portefeuillehouder Sectoraal adviescollege hogere sociale studies (SAC HSS) - Vereniging Hogescholen • Portefeuillehouder Arbeidsvoorwaarden – Vereniging Hogescholen • Voorzitter cao-overleg hbo sector - Vereniging Hogescholen • Lid bestuur van de Stichting ZPW (Zelfstandige Publieke Werkgevers) • Lid Pensioenkamer van de ROP	

Onder een nevenfunctie verstaan we: een lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht/commissarissen van een rechtspersoon met een publiek-maatschappelijke doelstelling. Een lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht/commissarissen van een rechtspersoon met een doelstelling die een privé karakter heeft, rekent de CHE niet tot nevenfuncties.

4.6 Overzicht bestuurskosten (declaraties) College van Bestuur

Conform de verantwoordingsrichtlijn van de Vereniging Hogescholen geven we een overzicht van de declaraties en kosten van de leden van het CvB in 2019 die geen deel uitmaken van hun honorarium.

Overzicht verantwoording bestuurskosten en declaraties CvB-leden van Nederlandse hogescholen					
<i>Bestuurskosten die voor vergoeding in aanmerking komen en in het jaarverslag worden verantwoord</i>					
		H.J. van Wijnen	P.I.W. Oudenaarden	CvB gezamenlijk	Totaal
1	Representatie	0	63	45	108
2	Reiskosten binnenland	340	288	0	1.624
3	Reiskosten buitenland	2.459	2.367	0	3.830
4	Overige kosten	22.352	820	0	23.171
5	Eindtotaal	25.151	3.537	45	28.733

4.7 Directieteam

In de onderstaande tabel zijn de directeuren van de CHE en hun taakverdeling weergegeven:

Lid directieteam	Verantwoordelijkheid tot 31 juli 2019	Verantwoordelijkheid vanaf 1 augustus 2019
Dhr. drs. H.G.W. Bent MA	Domein Theologie, Welzijn en Zorg: Werkveld, Onderwijs en Onderzoek	- Opleiding Social Work - CHE voor Professionals
Mw. drs. J.A. van Drieënhuizen – Kok (tot 31 juli 2019)	- Uitvoeringsopgave Deeltijd Onderwijs - Uitvoeringsopgave CHE-Academy - Portefeuille Mensen (<i>samen met dhr. drs. A.W. van Vugt</i>)	n.v.t.
Dhr. ir. G. van der Heijden (tot 31 juli 2019)	- Dienst Service & Expertise - Portefeuille Werkveld	n.v.t.
Mw. drs. J.M. Meiling	Domein Educatie: Werkveld, Onderwijs, Onderzoek, Mensen en Middelen	- Opleiding Educatie - Domeinbureau Educatie - Deeltijd Onderwijs
Dhr. mr. H.M. Oevermans	- Portefeuille Onderwijs - Portefeuille Onderzoek - Uitvoeringsopgave Jan Luyken Instituut	- Opleiding Theologie - Opleiding Godsdienstleraar - Onderzoek/Jan Luyken Instituut - CHE-minoren - Portefeuille Onderwijs - Portefeuille Onderzoek
Dhr. drs. W.P. van Velzen	- Domein Theologie, Welzijn en Zorg: Mensen en Middelen - Portefeuille Middelen	- Dienst Service & Expertise - Opleiding ICT - Domeinbureau Theologie, Welzijn en Zorg
Dhr. drs. A.W. van Vugt	- Domein Media & Organisatie: Werkveld, Onderwijs, Onderzoek, Mensen en middelen - Portefeuille Mensen (<i>samen met Mw. drs. J.A. van Drieënhuizen – Kok</i>)	- Opleiding Bedrijfskunde - Opleiding HRM - Opleiding Journalistiek - Opleiding Communicatie - Domeinbureau ICT, Media & Organisatie - CHE Academy
Mw. A. Westerlaken (per 1 september 2019)	n.v.t.	Opleiding Verpleegkunde

Op 31 juli 2019 nam dhr. Van der Heijden afscheid als directeur in verband met het aanvaarden van een functie als directeur bij de Christelijke Onderwijsgroep (COG) te Ede.

Op 31 juli 2019 nam mw. Van Drieënhuizen-Kok afscheid als directeur in verband met het aanvaarden van een functie als directeur bij de gereformeerde scholengemeenschap Guido de Brès te Arnhem.

5. Studievoorschotmiddelen

Het jaar 2019 heeft zich met betrekking tot de Kwaliteitsafspraken Sectorakkoord en de besteding van de studievoorschotmiddelen gericht op vier punten;

1. het voortzetten van de activiteiten vanuit de voorinvesteringen van de Kwaliteitsafspraken, zoals benoemd in de begroting 2019.
2. de totstandkoming van het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen, waarin wordt beschreven welke duurzame kwaliteitsverbetering van het onderwijs de CHE wil realiseren.
3. de visitatie van het panel van de NVAO voor uiteindelijke planbeoordeling door de minister van OCW.
4. de opstart van het programma Toekomstproof onderwijs, waarbinnen de voornemens vanuit het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen door middel van projecten worden gerealiseerd.

5.1 Activiteiten vanuit de voorinvesteringen

De kwaliteitsverbeteringen die zijn beschreven in het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen sluiten aan bij de eerder gestarte activiteiten onder meer vanuit de voorinvesteringen. Deze activiteiten zijn in de CHE begroting 2019 ondergebracht onder de financiering van de studievoorschotmiddelen en onder andere geaccordeerd door de Hogeschoolraad. Een aantal van deze activiteiten zal vanaf 2020 niet meer vanuit de studievoorschotmiddelen worden gefinancierd:

- Student service diversiteit centraal
- Ontwikkeling van nieuwe minoren
- Onderwijskader 3.0 (review curriculumontwikkeling)

Een aantal van de activiteiten vanuit voorinvesteringen zijn direct gelieerd aan projecten die zijn gedefinieerd in het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen en zullen ook na 2019 vanuit de studievoorschotmiddelen worden gefinancierd:

- Uren voor pastoraat en psycholoog
- Ontwikkeling van internationalisering
- Uren voor Talencentrum
- Project MBO in de regio

Deze activiteiten zijn verantwoord in het financiële overzicht onder 'Overloop projecten 2019' in paragraaf 5.5.

5.2 Totstandkoming Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen

In februari 2019 is de projectgroep met daarin o.a. vertegenwoordiging van de medezeggenschap en de studentassessor, gestart met de inventarisatiefase om bij studenten, docenten, ondersteunend personeel en werkveldpartners ideeën en voorstellen te verzamelen voor de verbetering van de onderwijskwaliteit op de CHE. Na het bundelen en wegen van de voorstellen in mei, zijn deze in een verdiepfase met diverse belanghebbenden in o.a. een ontbijtsessie met werkveldpartners, relatiebeheerders, studenten, docenten en ondersteunend personeel in juni verder uitgewerkt.

Op basis van deze input is door het directieteam, op advies van de projectgroep, en na input van het regienetwerk onderwijs (waarin de curriculumteams van de opleidingen participeren), een keuze gemaakt om op vier van de zes thema's uit het Sectorakkoord voornemens te formuleren in de vorm van projecten. Bij deze keuze is gezocht naar samenhang tussen de thema's en gezocht naar thema's waar de verbetering van de onderwijskwaliteit de meeste impact heeft. De CHE zet in op een duurzaam effect van de inzet van de studievoorschotmiddelen en een structureel hogere kwaliteit van het onderwijs.

Thema	Project	Omschrijving
Studentsucces	Project 1. Focus op professionele ontwikkeling	Het herontwerpen van de regie- of vakbekwaamheidslijn met de focus op professionele ontwikkeling van de student in de context van de professionele gemeenschap.
	Project 2. Welbevinden studenten	Het uitvoeren van onderzoek om te komen tot de juiste ondersteuning van studenten bij o.a. eenzaamheid, stress- en burnoutklachten. Vervolgens aanbieden van nieuwe ondersteuningsvormen of activiteiten en optimaliseren van de positionering en organisatie van het Studieloopbaancentrum
Onderwijs-differentiatie	Project 3. Scenario flexibel onderwijs	Ontwerpen van (varianten in) flexibel onderwijs dat studenten inspireert en activeert om aan de slag te gaan, het leren in de blend ondersteunt, studeerbaar is en dat financieel en logistiek uitvoerbaar is voor alle betrokkenen.
	Project 4. Een brug van mbo naar hbo	Een begeleidingstraject inrichten, vanuit het al bestaande traject, voor studenten die uit het mbo komen. Met als gewenst resultaat: het vermogen om theoretisch te onderbouwen en professioneel rapporteren te versturen, zodat deze studenten zich thuis voelen op het hbo.
	Project 5. Excellentietraject	Aanbieden van onderwijs, gebaseerd op evaluatie van de pilot, voor studenten die extra uitdaging zoeken. Een insteek daarbij is aandacht voor samenwerking met internationale partners.
	Project 6. Learning communities	Werkzame principes van samen leren in teams/netwerken, zoals dat nu in verschillende opleidingen plaatsvindt, expliciteren en die vormgeven binnen andere opleidingen.
Onderwijs-faciliteiten	Project 7. Talencentrum	Uitbreiden van het talenaanbod (start is met Engels en Duits). Uitwerken van de didactische aanpak voor professioneel rapporteren en verbinden van het taalonderwijs van de opleiding met de coaches van het Talencentrum.
	Project 8. Innovatieve werkplaatsen	Werken aan vraagstukken die een innovatieve en multidisciplinaire aanpak vergen, faciliteren en organisatorisch ondersteunen. In een innovatieve werkplaats kunnen studenten uit meerdere opleidingen samenwerken en samen leren.

Professionaliseren van docenten	Project 9. Versterken docentkwaliteit	Teams geven actief vorm aan de eigen professionalisering en krijgen ondersteuning om meer coachend en activeren les te geven en optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden van de digitale leeromgeving.
---------------------------------	---------------------------------------	--

Het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen is in september goedgekeurd door het College van Bestuur, Raad van Toezicht en de Hogeschoolraad (medezeggenschap).

5.3 Planbeoordeling NVAO

Het panelbezoek van de NVAO begin december heeft geresulteerd op een positief oordeel op criterium 1 (*Het plan draagt beredeneerd bij aan kwaliteitsverbetering van het onderwijs.*) en 2 (*De interne belanghebbenden zijn in voldoende mate betrokken bij het opstellen van het plan en er is voldoende draagvlak bij interne en relevante externe belanghebbenden.*) en een negatief oordeel op criterium 3 (*De voornemens in het plan zijn realistisch gelet op de voorgestelde inzet van instrumenten en middelen en de organisatie en processen binnen de instelling.*).

Dat betekent dat het panel is gekomen tot een negatief advies aan de NVAO. De definitieve beoordeling van de NVAO en de minister van OCW volgen in 2020.

5.4 Programma Toekomstproof onderwijs

Gezien de impact van de projecten en de aansluiting op de meerjaren onderwijsagenda is in oktober 2019 een start gemaakt met het inrichten van een programma om de samenhang tussen de projecten te borgen. Bij de start van de projecten is gekeken welke opleidingen al kennis en ervaring hebben opgedaan met de verschillende thema's, zodat ze vanuit deze ervaring kunnen bijdragen in de projecten. Het doel is uiteindelijk dat alle opleidingen de doelen van het plan zullen realiseren. In november 2019 is gestart met het samenstellen van de projectgroepen vanuit opleidingen en dienst Service & Expertise. Begin 2020 worden de projectgroepen vastgesteld en zullen de projectgroepen op basis van een projectopdracht een projectplan schrijven. Hierin zullen de concrete, resultaatgerichte doelen uit het Plan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen verder worden uitgewerkt.

De uren en out of pocketkosten voor de opstart van het programma en de activiteiten die daaruit volgden zijn gefinancierd vanuit de studievoorschotmiddelen onder Programmamanagement en 'lerend innoveren'.

5.5 Financiële verantwoording

Externe verantwoording programma Toekomstproof Onderwijs

* Extern tarief 2019: Begroting en realisatie = € 67 per uur

Thema	Projectcode	Project	Verantwoording		Begroot	Realisatie	Restant
			Cursusjaar 2019 - 2020	Kalenderjaar 2019	Kalenderjaar 2019	Kalenderjaar 2019	Kalenderjaar 2019
			[A]	[B]	[C = 4/12 * A + B]	[D]	[E = C - D]
Intensiever en kleinschalig onderwijs		nvt					
Meer en betere begeleiding van studenten		nvt					
Overloop van projecten 2019 - onder meer (*):							
Onderwijskader 3.0 - Strategische Projecten	800-454	Gelieerd aan project 3	€ -	€ -	€ -	€ 19.256	€ -19.256,09
Student service diversiteit centraal - DSE	800-510	Wordt opgenomen in RtB	€ -	€ 56.832	€ 56.832	€ 37.952	€ 18.880,00
Pastoraat en psycholoog - DSE	800-510	Gelieerd aan project 2	€ -	€ 116.544	€ 116.544	€ 88.192	€ 28.352,00
Persoonlijke effectiviteit - DSE	800-510	Wordt opgenomen in RtB	€ -	€ 21.312	€ 21.312	€ 6.912	€ 14.400,00
Talencentrum - DSE	800-510	Gelieerd aan project 8	€ -	€ 21.376	€ 21.376	€ 44.096	€ -22.720,00
Ontwikkeling nieuwe minors - Minor	800-510	Wordt opgenomen in RtB	€ -	€ 89.600	€ 89.600	€ 57.984	€ 31.616,00
Ontwikkeling internationalisering - Instituut	800-510	Gelieerd aan project 5	€ -	€ 21.248	€ 21.248	€ 21.056	€ 192,00
MBO in de regio - DSE	800-510	Gelieerd aan project 4	€ -	€ 25.728	€ 25.728	€ 26.688	€ -960,00
Subtotaal overloop van projecten 2019			€ -	€ 352.640	€ 352.640	€ 302.136	€ 50.503,91
Studentsucces	800-501	Project 1: Focus op professionele ontwikkeling	€ 57.600	€ -	€ 19.200	€ -	€ 19.200,00
	800-502	Project 2: Welbevinden studenten	€ 45.440	€ -	€ 15.147	€ 1.280	€ 13.866,67
Onderwijsdifferentiatie	800-503	Project 3: Scenario Flexibel Onderwijs	€ 67.200	€ -	€ 22.400	€ -	€ 22.400,00
	800-504	Project 4: Een brug van MBO naar HBO	€ 32.640	€ -	€ 10.880	€ -	€ 10.880,00
	800-505	Project 5: Excellentietraject	€ 27.520	€ -	€ 9.173	€ -	€ 9.173,33
	800-506	Project 6: Learning community	€ 65.280	€ -	€ 21.760	€ -	€ 21.760,00
Onderwijsfaciliteiten	800-507	Project 7: Talencentrum	€ 25.600	€ -	€ 8.533	€ -	€ 8.533,33
	800-508	Project 8: Innovatieve werkplaatsen	€ 49.152	€ -	€ 16.384	€ -	€ 16.384,00
Verdere professionalisering van docenten	800-509	Project 9: Versterken docentkwaliteit	€ 44.800	€ -	€ 14.933	€ -	€ 14.933,33
Projectmanagement	800-500	Programmanagement en lerend innoveren	€ 205.880	€ -	€ 68.627	€ 54.618	€ 14.008,22
Subtotaal projecten			€ 621.112	€ -	€ 207.037	€ 55.898	€ 151.138,88
Totaal			€ 621.112	€ 352.640	€ 559.677	€ 358.035	€ 201.642,79

6. Profileringsfonds

Conform artikel 7.51 van de WHW heeft de CHE een Profileringsfonds waar studenten onder voorwaarden een beroep op kunnen doen wanneer zij studievertraging oplopen. De aard en de omvang is in drie categorieën te verdelen:

1. Studenten in overmachtsituaties zoals ziekte, functiebeperking, zwangerschap, bijzondere familieomstandigheden, mantelzorg of een niet-studeerbare opleiding.
2. Bestuurslidmaatschap: Bestuursleden aan door de instelling erkende studie- of studentverenigingen of in de studentmedezeggenschap:
3. Overige categorieën: Studenten die een bijzondere prestatie leveren op gebied van sport of cultuur, of financiële ondersteuning aan niet-EER studenten, uitgaande beurzen of andere gevallen.

Omschrijving	Aantal studenten		Totaal van de toekenningen	Gemiddelde hoogte van de toekenningen	Gemiddelde duur van de toekenningen
	Aanvragen	Toekenningen			<i>maanden</i>
Studenten in overmacht situaties	14	14	€39.529	€2.823	8
Bestuurslidmaatschap	9	9	€16.841	€1.871	6
Overige categorieën	-	-	-	-	-
Totaal	23	23	€56.370 (waarvan €8.259 uit te betalen in 2020)		

In totaal is er vanuit het Profileringsfonds in 2019 € 52.777 uitgekeerd aan 28 studenten, inclusief nog uit te betalen toekenningen uit 2018 (€ 4.666).

In 2019 is het reglement van het profileringsfonds geactualiseerd en is ook het aanvraagformulier toegankelijker gemaakt.

7. Rapportage experimenten flexibel onderwijs

De CHE deed in 2017 mee aan de experimenten Flexibel Hoger Onderwijs. In onderstaande tabel is weergegeven welke opleidingen de CHE via dit experiment in 2019 aanbood en hoeveel studenten ervoor waren ingeschreven op peildatum 1 oktober 2019.

Opleiding	Vorm	Aantal studenten in 2019
bachelor Opleiding tot leraar v.o. 2e gr in godsdienst	dt	14
bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs	dt	138
bachelor Opleiding tot verpleegkundige	dt	92
bachelor Social work	dt	311
ad Sociaal werk in de zorg	duaal	195
ad ICT Service Management	dt	14
ad Ondernemen	dt	24
ad Pedagogisch Educatief Professional ⁶	dt	27
ad Ondernemend in de Zorg	dt	4
ad Pastoraal werk	dt	41
Eindtotaal		860

⁶ Deze opleiding heette voorheen: Pedagogisch Educatief Medewerker

8. Rapportage experiment vraagfinanciering onderwijs

De CHE deed in 2019 met twee opleidingen mee aan het experiment Vraagfinanciering Hoger Onderwijs. In onderstaande tabel is weergegeven welke opleidingen de CHE via dit experiment in 2019 aanbood en hoeveel studenten ervoor waren ingeschreven op peildatum 1 oktober 2019.

Opleiding	Vorm	Aantal studenten in 2019
bachelor Social Work	duaal	0
AD Ondernemend in de Zorg	dt	2

In 2019 heeft de minister van OC&W besloten om het experiment Vraagfinanciering per 01-09-2019 te beëindigen. Vanaf die datum kunnen er geen studenten meer instromen voor de opleidingen die vanuit dit experiment zijn opgezet. Reeds ingeschreven studenten kunnen hun studie voortzetten.

3a. de instroom van studenten met collegegeldverlaging:	Start VF 2019-2020 (01-09-2019), instroom: 0 studenten.
3b. de gemiddelde verblijfsduur van studenten met collegegeldverlaging:	Twee studenten zijn gestopt per 31-08-2019 en hebben één studiejaar deelgenomen aan VF.
3c. de hoogte van het gevraagde collegegeld en van andere eigen bijdrage t.b.v. het aanbieden van modules:	Collegegeld: € 1.041,00 per voucher/module Andere bijdragen (aan de CHE): geen.
3d. de hoogte van het gevraagde instellingscollegegeld voor studenten die aan de toegelaten opleiding studeren zonder collegegeldverlaging:	Niet van toepassing.
3e. het aantal vouchers per student:	4 vouchers; max. 2 vouchers per jaar per student.
3f. de tijdstippen waarop studenten een beroep hebben gedaan op collegegeldverlaging:	Tijdstip van afgeven machtiging betalen collegegeld aan CHE: 05-07-2019 en 27-08-2019
3g. het aantal studenten met collegegeldverlaging die opleiding met een diploma heeft afgesloten:	Geen in 2019. Experiment Vraagfinanciering is gestart met ingang van 01-09-2018.
3h. het aantal studenten met collegegeldverlaging dat het totale aantal studiepunten behorend bij de vouchers heeft behaald.	2 studenten hebben van 2 vouchers de studiepunten behaald in 2019.

Bijlage 1: Reflectie Hogeschoolraad op SVM CHE 2019

Vooraf iets over de gebruikte terminologie: als gevolg van de invoering van het leenstelsel in 2015 is er geld beschikbaar gekomen, de studievoorschotmiddelen, om te investeren in de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs op instellingsniveau. Dit gebeurt middels Kwaliteitsafspraken hoger onderwijs (2019-2024), die zijn ingevuld en vormgegeven door het ministerie van OCW met VH, VSNU, ISO en LSVb. Deze kwaliteitsafspraken zijn onderdeel van de sectorakkoorden voor hbo en wo. Op de CHE investeren we deze studievoorschotmiddelen in duurzame kwaliteitsverbetering van het onderwijs door middel van de projecten van het programma Toekomstproof onderwijs. In dit stuk spreken wij evenwel als hogeschoolraad over *studievoorschotmiddelen*, afgekort tot SVM omdat dit voor studenten herkenbaar is.

Over de voorgeschiedenis. De HR is positief over de samenwerking met de projectmanager bij de SVM. Zowel een studentlid als een medewerkerslid zijn volop betrokken geweest bij het vormen van het plan rondom de SVM. De HR heeft eind 2019 ingestemd met de begroting van 2020 nadat het CvB expliciet tekstueel, grafisch en in tabellen had aangegeven waar het geld rondom de SVM aan zal worden besteed. Het aanvankelijk in de begroting scharen onder de 'Strategische Projecten' was niet zoals de HR het zag en dat is inmiddels aangepast door het CvB.

De HR is tevreden dat er in 2019 meer geld gaat naar pastoraat en psycholoog. Ook vindt de HR het positief dat er ontwikkelingen komen op gebied van internationalisering. Wel ziet de raad dat de plannen op dit terrein nog verder uitgewerkt kunnen worden en vanuit verleden heeft de HR gezien dat de CHE op dit gebied weinig ambitie heeft getoond. Ook zal de HR blijven letten op het stress- en burnoutproject aangezien dit een belangrijk punt voor de raad is.

Het NVAO panel is in november 2019 langs geweest voor visitatie.

Voor de HR is het momenteel nog even zoeken hoe nu de betrokkenheid het beste kan worden ingevuld bij de projecten. Dit geldt ook voor de facilitering. De raad is wel voornemens om ieder jaar consistent te rapporteren op de algemene voortgang van de projecten met ingang van 2020.

Deel 2: Jaarrekening 2019

Christelijke Hogeschool Ede

Jaarrekening 2019

Inhoudsopgave

A	Jaarrekening	
A1	Balans per 31 december 2019, vergelijkende cijfers per 31 december 2018	2
A2	Staat van baten en lasten jaar 2019, vergelijkende cijfers jaar 2018	3
A3	Kasstroomoverzicht jaar 2019, vergelijkende cijfers jaar 2018	4
A4	Grondslagen	5
A5	Grondslagen voor waardering van activa en passiva	7
A6	Grondslagen voor de bepaling van het resultaat en het kasstroomoverzicht	9
A7	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	10
A8	Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	19
A9	Toelichting op de exploitatierekening	20
A10	WNT-verantwoording 2019 CHE	24
A11	Gebeurtenissen na balansdatum	27
A12	Ondertekening van de jaarrekening	28
B	Overige gegevens	
B1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	29
B2	Statutaire regeling resultaatbestemming	33
C	Bijlagen	
C1	Gegevens van de rechtspersoon	34
C2	Overzicht resultaat CHE voor Professionals per afdeling	35

A Jaarrekening

A1 Balans per 31 december 2019, vergelijkende cijfers per 31 december 2018

Na bestemming van het resultaat

1	Activa	31 december 2019		31 december 2018	
		<u>x € 1.000</u>		<u>x € 1.000</u>	
	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	23.102		24.597	
	Totaal vaste activa		23.102		24.597
	Vlottende activa				
1.2.2	Vorderingen	1.100		1.066	
1.2.4	Liquide middelen	8.720		6.741	
	Totaal vlottende activa		9.820		7.807
	Totaal activa		<u>32.922</u>		<u>32.404</u>
2	Passiva	31 december 2019		31 december 2018	
		<u>x € 1.000</u>		<u>x € 1.000</u>	
	Eigen vermogen				
2.1	Eigen vermogen	10.132	10.132	9.216	9.216
2.2	Voorzieningen		3.294		3.266
2.3	Langlopende schulden		9.750		10.400
2.4	Kortlopende schulden		9.746		9.522
	Totaal passiva		<u>32.922</u>		<u>32.404</u>

A2 Staat van baten en lasten jaar 2019, vergelijkende cijfers jaar 2018

		Resultaat 2019 <i>x € 1.000</i>	Begroting 2019 <i>x € 1.000</i>	Resultaat 2018 <i>x € 1.000</i>
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	28.478	28.212	28.615
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden	7.526	7.478	7.407
3.4	Baten werk in opdracht van derden	2.371	2.553	2.186
3.5	Overige baten	1.753	1.177	1.332
		<u>40.129</u>	<u>39.420</u>	<u>39.540</u>
4	Lasten			
4.1	Personeelslasten	31.248	31.052	30.765
4.2	Afschrijvingen	2.344	2.408	2.443
4.3	Huisvestingslasten	1.224	1.136	1.344
4.4	Overige lasten	4.113	4.145	4.160
		<u>38.929</u>	<u>38.741</u>	<u>38.712</u>
	Saldo Baten en Lasten	<u>1.200</u>	<u>679</u>	<u>828</u>
6	Financiële baten en lasten	-283	-285	-286
	Nettoresultaat	<u><u>917</u></u>	<u><u>394</u></u>	<u><u>542</u></u>

A3 Kasstroomoverzicht jaar 2019, vergelijkende cijfers jaar 2018

	2019 x € 1.000	2018 x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	1.200	828
<i>Aanpassing voor:</i>		
Afschrijvingen	2.344	2.443
Mutaties voorzieningen	28	949
<i>Verandering in vlottende middelen:</i>		
Vorderingen	-34	-353
Kortlopende schulden (inclusief mutatie niet betaalde investeringen)	289	-16
Totaal Kasstroom uit bedrijfsoperaties	3.827	3.851
Ontvangen interest	1	17
Betaalde interest	-284	-303
	-283	-286
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	3.544	3.565
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	-915	-833
Totaal Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-915	-833
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing lening Staat der Nederlanden	-650	-650
Afname Overige langlopende schulden	-	-51
Totaal Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-650	-701
Mutatie liquide middelen	1.979	2.031
Beginstand liquide middelen	6.741	4.710
Mutatie liquide middelen	1.979	2.031
Eindstand liquide middelen	8.720	6.741

A4 Grondslagen

Algemeen

De activiteiten van de Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op gereformeerde grondslag bestaan uit het uitvoeren van onderwijs en onderzoek binnen het hoger beroepsonderwijs. Daarnaast worden post-HBO opleidingen verzorgd en worden trainingen, studiedagen, coaching & supervisie verzorgd voor professionals uit het werkveld van de stichting.

De rapporteringsvaluta is Euro. De jaarrekening wordt in duizendtallen gepresenteerd, zoals ook uit de toelichtingen blijkt. De jaarrekening is opgemaakt op 6 mei 2020.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Het verslagjaar is gelijk aan het kalenderjaar. De jaarrekening is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit. De verwachting is dat het Corona virus hier geen impact op heeft.

Financiële instrumenten

De stichting handelt niet in financiële derivaten en heeft gedragslijnen, vastgelegd in het treasury statuut dat opgesteld is in overeenstemming met de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016, om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij te beperken.

Krediet- en renterisico

Het kredietrisico van de stichting is minimaal. Oninbaar geachte vorderingen worden in een voorziening dubieuze debiteuren in aftrek genomen op de debiteurenpositie in de balans per ultimo van het verslagjaar.

Reële waarde

De reële waarde van de in de vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden verantwoorde financiële instrumenten benadert de boekwaarde ervan.

Oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde saldi van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijk uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode dat de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden voor zover de herziening daarop betrekking heeft.

Vergelijkende cijfers

Ter vergelijking zijn de gegevens van het boekjaar 2018 opgenomen.

Penta Nova

In het samenwerkingsverband Penta Nova werken zes hogescholen samen met het doel te voorzien in de maatschappelijke vraag naar professionalisering van schoolleiders, uitgaande van een richtinggevend opleidings- en onderzoeksprogramma. Er is geen sprake van juridische zelfstandigheid. De Marnix Academie treedt op als penvoerder van de samenwerking. De CHE beschouwt de samenwerking als een joint venture waarbij die samenwerking plaatsvindt door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten gebruik makend van bepaalde activa van de deelnemers in de joint venture, waarbij iedere deelnemer zelf de uitsluitende zeggenschap over (en veelal ook het eigendom van) die activa houdt.

Conform RJ 215.205 dienen de gebruikte activa volledig te worden opgenomen in de jaarrekening van de deelnemer die de zeggenschap over die activa heeft, evenals de door die deelnemer zelf aangegane verplichtingen, de zelf gemaakte kosten en het aandeel in het resultaat op verkopen en/of dienstverlening door de joint venture.

Master Leren en Innoveren

Gezamenlijk met Driestar hogeschool en Viaa in Zwolle biedt de CHE de master leren en innoveren aan. Driestar is penvoerder voor de uitvoering van de master. Er is geen sprake van juridische zelfstandigheid van de samenwerking. Na afloop van elk cursusjaar vindt afrekening plaats van de baten en lasten van de master en deelt elke hogeschool voor 1/3e deel in het resultaat. Per balansdatum wordt in de jaarrekening 2019 van de CHE een vordering c.q. schuld opgenomen voor het aandeel van de CHE in het nog niet uitgekeerde resultaat van voorgaande cursusjaren, vermeerderd met een inschatting van het resultaat in de eerste 4 maanden van het lopende cursusjaar per balansdatum.

A5 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Salderingen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- Een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden volgens de lineaire methode berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Terreinen in eigen bezit worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden niet afgeschreven.

In de kostprijs worden de kosten van groot onderhoud opgenomen, zodra deze kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen wordt dan als gedesinvesteerd beschouwd en ineens ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Binnen de materiële vaste activa worden de volgende groepen onderscheiden :

Activasoort	Afschrijvingstermijn (jaren)
Gebouwen	25, 27, 28 of 30
Terreininrichting	5, 10 of 15
Installaties	4, 5, 8, 10, 15 of 20
Verbouwingen :	
- Kleine verbouwingen	5 of 8
- Grote verbouwingen	10, 15, 20 of 30
Inrichting ruimtes	8, 10 of 15
Klein inventaris	4 of 5
Audio- en visuele apparatuur	4 of 5
Computersystemen, PC's en servers	4
Tablets	3
Smartphones	2
Bedrijfsauto's	4

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van de stichting worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve en bestemmingreserves. Bestemmingreserves zijn middelen waaraan door het College van Bestuur een specifieke bestemming is toegekend.

Het eigen vermogen is gesplitst naar publieke en private middelen. In de toelichting op het eigen vermogen zijn de afzonderlijke reserves toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op de balansdatum als waarschijnlijk of vaststaand bestaan en waarvan de afwikkeling leidt tot een uitstroom van middelen. Voorzieningen worden tevens gevormd voor verplichtingen waarvan het tijdstip van afwikkeling onzeker is. Een voorziening wordt alleen gevormd als de omvang betrouwbaar in te schatten is. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Het aflossingsbedrag voor het komende jaar is - indien van toepassing - verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

A6 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat en het kasstroomoverzicht

Bij de bepaling van het exploitatiesaldo worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Pensioenvoorziening

De stichting heeft een pensioenregeling, welke te classificeren is als een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren.

De stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het ABP verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde-bijdrageregeling. In geval van een tekort bij het ABP heeft de stichting geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

De te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaar einde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord.

De beleidsdekkingsgraad per ultimo boekjaar van ABP bedraagt 97,8% (bron: www.abp.nl).

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

Ontvangen en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

A7 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

1 Activa

1.1.2 Materiële vaste activa

	1.1.2.1 Gebouwen x € 1.000	1.1.2.2 Terreinen x € 1.000	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur x € 1.000	1.1.2.4 Wagenpark x € 1.000	1.1.2.5 In uitv. en vooruitbet. x € 1.000	Totaal x € 1.000
Stand per 1 januari 2019:						
Aanschafwaarde	31.396	3.349	6.957	42	46	41.790
Cumulatieve afschrijvingen	13.355	201	3.606	31	0	17.193
Boekwaarde	18.041	3.148	3.351	11	46	24.597
Verloop gedurende de periode :						
Investerings	216	7	542	0	84	849
Desinvesteringen: aanschafwaarde	-1.007	-38	-1.278	0	0	-2.323
Afschrijvingen	-1.458	-21	-865	0	0	-2.344
Desinvesteringen: cumulatieve afschrijvingen	1.007	38	1.278	0	0	2.323
Overige mutaties	7	0	39	0	-46	0
Mutatie gedurende de periode	-1.235	-14	-284	0	38	-1.495
Stand per 31 december 2019:						
Aanschafwaarde	30.612	3.318	6.260	42	84	40.316
Cumulatieve afschrijvingen	13.806	184	3.193	31	0	17.214
Boekwaarde	16.806	3.134	3.067	11	84	23.102

Specificatie investeringen

	Investe- ringen 2019 x € 1.000	Begroting 2019 x € 1.000
<u>Gebouwen en terreinen</u>		
Verbouwingen en installaties	216	560
Terreinen	7	0
	223	560
<u>Inventaris en apparatuur</u>		
Inventaris en apparatuur	542	740
	542	740
<u>Wagenpark</u>		
Wagenpark	0	
	0	0
<u>In uitvoering en vooruitbetaald</u>		
In uitvoering en vooruitbetaald	84	
	84	
	849	1.300

Er is gedurende 2019 voor € 451.000 minder geïnvesteerd dan begroot. Enkele voorgenomen investeringen zijn niet gepleegd. De gebouwen en terreinen van de CHE dienen als zekerheid voor de hypothecaire geldlening die is afgesloten bij de Staat der Nederlanden. Er is op de vermelde materiële vaste activa geen sprake van eigendomsbeperkingen. In 2019 is er € 84.000 betaald voor de nog op te leveren nieuwe liftinstallatie. De nieuwe liftinstallatie wordt in februari 2020 opgeleverd.

1.2.a OZB en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	<u>Bedrag</u> <u>x € 1.000</u>	Peildatum	<u>Bedrag</u> <u>x € 1.000</u>	Peildatum
1.2.a.1 <u>OZB-waarde gebouwen en terreinen</u>				
Gebouwen en terreinen	<u>25.050</u>	1-1-2019	<u>25.345</u>	1-1-2018
Totaal	<u>25.050</u>		<u>25.345</u>	
1.2.a.2 <u>Verzekerde waarde gebouwen en terreinen</u>				
Verzekerde waarde gebouwen en terreinen	<u>34.700</u>	1-1-2018 *	<u>34.700</u>	1-1-2018

* Waarde per 1-1-2018 is de meest actuele waarde.

	31-12-2019 x € 1.000	31-12-2018 x € 1.000
1.2.2 Vorderingen		
1.2.2.1 Debiteuren	173	269
1.2.2.2 Vorderingen op OCW	0	95
1.2.2.6 Vorderingen op personeel	15	14
1.2.2.7 Vorderingen studenten, deelnemers en cursisten	41	34
1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten	419	465
1.2.2.15 Overige overlopende activa	452	189
	<u>1.100</u>	<u>1.066</u>

Toelichting Vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar en daarmee een kortlopend karakter.

1.2.2.1 Debiteuren

Het openstaand saldo debiteuren is ultimo verslagjaar met 36% stevig verlaagd ten opzichte van vorig verslagjaar. De reden is dat in 2018 in december van dat jaar een grote factuur ad. € 59.000 verstuurd was terwijl de factuur voor 2019 in januari 2020 verzonden is.

1.2.2.2 Vorderingen op OCW

Ultimo 2018 was sprake van een vordering i.v.m. de subsidieregeling flexibel hoger onderwijs voor volwassenen. Deze is in 2019 ontvangen.

1.2.2.7 Studenten

De vordering op studenten is ultimo verslagjaar licht toegenomen ten opzichte van vorig verslagjaar. Dit heeft te maken met onder andere de toename van de stornering van incasso's.

1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten zijn € 46.000 lager dan ultimo 2018. Er zijn in 2019 minder facturen vooruitbetaald waarvan de tegenprestatie na balansdatum zal plaatsvinden.

1.2.2.15 Overige overlopende activa

De overige overlopende activa is ultimo 2019 € 263.000 hoger dan ultimo 2018. Deze toename is het gevolg van het aandeel van de CHE in het toegenomen resultaat van de samenwerkingsverbanden á € 80.000, een vordering i.v.m. de promotiebeurzen van het NWO á € 62.000 en verkoopfacturen die in 2020 zijn verstuurd maar waarvan de prestatie in 2019 reeds is geleverd á € 81.000.

	31-12-2019 x € 1.000	31-12-2018 x € 1.000
1.2.4 Liquide middelen		
1.2.4.1 Kasmiddelen	3	1
1.2.4.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	1.500	1.001
1.2.4.3 Rekening-courant-tegoed Schatkistbankieren	7.217	5.739
	<u>8.720</u>	<u>6.741</u>

Toelichting Liquide middelen1.2.4.3 Rekening-courant-tegoed Schatkistbankieren

De liquide middelen zijn ultimo 2019 € 1.979.000 hoger dan ultimo 2018. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2 Passiva**2.1 Eigen vermogen****Gegevens 2018**

	Saldo 1-1-2018 x € 1.000	Bestemming resultaat x € 1.000	Overige mutaties x € 1.000	Saldo 31-12-2018 x € 1.000
2.1.1.1 Algemene reserve (publiek)	7.430	278	0	7.708
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	1.244	264	0	1.508
	8.674	542	0	9.216

Uitsplitsing bestemmingsreserve (privaat)

2.1.1.3.1 Bestemmingsreserve CHE voor Professionals	1.238	264	0	1.502
2.1.1.3.2 Bestemmingsreserve Noodfonds	6	0	0	6
	1.244	264	0	1.508

Gegevens 2019

	Saldo 1-1-2019 x € 1.000	Bestemming resultaat x € 1.000	Overige mutaties x € 1.000	Saldo 31-12-2019 x € 1.000
2.1.1.1 Algemene reserve (publiek)	7.708	519	0	8.227
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	0	202	0	202
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	1.508	195	0	1.703
	9.216	916	0	10.132

Uitsplitsing bestemmingsreserve (publiek)

2.1.1.2.1 Bestemmingsreserve Studievoorschot middelen	0	202	-	202
	0	202	-	202

Uitsplitsing bestemmingsreserve (privaat)

2.1.1.3.1 Bestemmingsreserve CHE voor Professionals	1.502	187	0	1.689
2.1.1.3.2 Bestemmingsreserve Noodfonds	6	8	0	14
	1.508	195	0	1.703

Toelichting Eigen vermogen**Algemene reserve (publiek)**

De algemene reserve omvat de vrij besteedbare bedragen uit voorgaande jaren, verkregen uit publieke middelen.

Bestemmingsreserve Studievoorschot middelen

In 2019 zijn niet alle ontvangen studievoorschotmiddelen besteed aan de daarvoor begrote en voorgenomen activiteiten. Het niet bestede deel is verantwoord in de bestemmingsreserve. Zie bestuursverslag over de besteding van de middelen.

Bestemmingsreserve CHE voor Professionals

Deze bestemmingsreserve omvat de vrij besteedbare bedragen uit voorgaande jaren, behaald met private activiteiten.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Deze bestemmingsreserve is bestemd om voltijdstudenten die in financiële moeilijkheden verkeren en uit anderen hoofde geen aanspraak kunnen maken op toelagen uit het profileringsfonds, de mogelijkheid te bieden om te kunnen blijven studeren.

Statutaire regeling resultaatbestemming

De statuten van de CHE bevatten geen bepaling inzake bestemming van het resultaat.

Voorstel bestemming exploitatieresultaat 2019

	2019	
	<i>x € 1.000</i>	
Exploitatiesaldo		916
Bestemmingsreserve (publiek)		
Ten gunste van de bestemmingsreserve Studie voorschot middelen	<u>202</u>	202
Bestemmingsreserve (privaat)		
Ten gunste van de bestemmingsreserve CHE voor Professionals	187	
Ten gunste van bestemmingsreserve Noodfonds	<u>8</u>	195
Ten gunste van de algemene reserve (publiek)		<u><u>519</u></u>

2.2 Voorzieningen

	Sociaal beleid, reorgani- satie en rechts- positioneel 2.2.1.1 x € 1.000	Verlof- sparen en sabbatical leave 2.2.1.2 x € 1.000	Voorziening voor jubileum- uitkeringen 2.2.1.4 x € 1.000	Werkloos- heids- bijdragen 2.2.1.5 x € 1.000	Langdurig zieken 2.2.1.6 x € 1.000	Werktijd vermin- dering senioren 2.2.1.7 x € 1.000	Totaal
Stand aan het begin van de periode							
Stand per 1 januari 2019	427	122	488	695	88	1.446	3.266
Verloop gedurende de periode							
Dotaties	89	30	18	203	18	525	883
Onttrekkingen	-210	-	-36	-275	-55	-171	-747
Vrijval	-46	-	-	-34	-51	-8	-139
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet	2	-	22	7	-	-	31
Stand aan het einde van de periode							
Stand per 31 december 2019	262	152	492	596	0	1.792	3.294
Kortlopend deel <1 jaar	109	30	31	242	-	464	876
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	153	122	151	261	-	883	1.570
Langlopend deel >5 jaar	-	-	310	93	-	445	848

Toelichting voorzieningen

2.2.1.1 Sociaal beleid, reorganisatie en rechtspositioneel

De voorziening voor sociaal beleid, reorganisatie en rechtspositioneel heeft betrekking op afspraken met individuele personeelsleden die de CHE vroegtijdig verlaten. De verwachte kosten van de afwikkeling van het dienstverband - zonder tegenprestatie - zijn opgenomen in de voorziening.

De onttrekkingen in 2019 zijn het gevolg van de uitbetaling van voorziene bedragen op basis van eerder gemaakte afspraken. De vrijval van de voorziening is grotendeels het gevolg van het feit dat de AOW-gerechtigde leeftijd in 2019 is vervroegd waardoor de te voorziene kosten van eerder afgesloten mobiliteitsregelingen ultimo 2019 zijn gedaald t.o.v. ultimo 2018.

Het kortlopend deel van de voorziening bedraagt € 109.000. Dit bedrag bevat een schattingselement en is daarom niet onder de kortlopende schulden opgenomen. Bij de bepaling van de voorziening is rekening gehouden met de Regeling Vervroegd Uittreden van de belastingdienst.

2.2.1.2 Verlofsparen en sabbatical leave

In de cao-hbo zijn afspraken gemaakt over het toekennen van uren aan medewerkers voor duurzame inzetbaarheid. Voor zover medewerkers hebben aangegeven deze uren te willen sparen voor het opnemen van een sabbatical is voor deze uren een voorziening getroffen overeenkomstig de richtlijn die hiervoor door het ministerie van OCW is afgegeven.

2.2.1.4 Voorziening voor jubileumuitkeringen

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van het per 31 december opgebouwde recht op toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte vertrekans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht. Ter bepaling van de hoogte van de voorziening voor jubileumuitkeringen is - evenals voorgaande jaren - gerekend met een vertrekans van 3% per jaar.

2.2.1.5 Werkloosheidsbijdragen

Deze voorziening is gevormd voor personeelsleden waarvan het contract ontbonden is dan wel niet verlengd is c.q. wordt per ultimo van het verslagjaar. De stichting is eigen risicodragers voor de uitkeringen uit hoofde van de wettelijke, boven- en nawettelijke regelingen. De bedragen zijn bepaald aan de hand van de maximale betalingsverplichting berekend conform de vigerende regelingen.

De dotatie aan de voorziening werkloosheidsbijdragen is veroorzaakt door gesloten vaststellingsovereenkomsten met medewerkers. Bij deze medewerkers is de verwachting dat zij na afloop van hun dienstverband voor een bepaalde periode en omvang een (bovenwettelijke) werkloosheidsuitkering zullen ontvangen. De onttrekkingen in 2019 zijn het gevolg van de uitbetaling van voorziene bedragen op basis van eerder gemaakte afspraken. De vrijval in 2019 is het resultaat van het eerder vinden van een nieuwe baan door ex-medewerkers dan was geschat bij het doteren aan de voorziening.

2.2.1.6 Langdurig zieken

De voorziening voor langdurig zieken wordt enerzijds gevormd voor de doorbetalingsverplichting van salaris aan arbeidsongeschikte medewerkers, van wie de arbeidsongeschiktheid naar verwachting gedurende het resterende dienstverband niet wordt opgeheven. Anderzijds wordt de voorziening gevormd voor de doorbetalingsverplichting aan medewerkers met een tijdelijk dienstverband die tijdens de eerste twee jaren van hun arbeidsongeschiktheid uit dienst treden.

De onttrekkingen in 2019 zijn het gevolg van de uitbetaling van voorziene bedragen op basis van eerder gemaakte afspraken. De vrijval in 2019 is het resultaat van de herstelde melding van enkele medewerkers en een wijziging van de inschatting van de herstellingskans van zieke medewerkers.

2.2.1.7 Werkijdvermindering senioren

Deze voorziening wordt getroffen voor de niet-productieve, doorbetaalde uren aan medewerkers die per balansdatum gebruik maken van de cao-regeling 'werkijdvermindering senioren' én voor de verwachte niet-productieve, doorbetaalde uren aan medewerkers die in de toekomst mogelijk van de regeling gebruik zullen maken.

De wijze van opbouw van de voorziening voor medewerkers die er in de toekomst mogelijk gebruik van zullen maken vindt als volgt plaats. De voorziening wordt opgebouwd voor personen ouder dan 56 jaar met een opbouw van 20% per jaar tot 100% op 60-jarige leeftijd. Daarbij gaan we uit van een gemiddelde duur van 4,7 jaar. Uit ervaringscijfers van januari 2016 t/m december 2019 blijkt namelijk dat medewerkers bij de CHE gemiddeld genomen op 60-jarige leeftijd starten met de regeling en dat de gemiddelde duur 4,7 jaar is (maximum is 5 jaar).

De totale omvang van de voorziening wordt vervolgens bepaald door het totaal van de berekende bedragen per medewerker te vermenigvuldigen met een kans van 45% (ultimo 2019) dat de medewerkers daadwerkelijk deel gaan nemen aan deze regeling. Deze kans is ook gebaseerd op ervaringscijfers van januari 2016 t/m december 2019. Bij de berekening wordt verder uitgegaan van een vertrek kans van 1% bij deze groep mensen, een salarisverhoging van gemiddeld 2% per jaar en een disconteringsvoet van 1,0.

Uit een sensitiviteitsanalyse blijkt het volgende:

- o Als de kans met 10% punt stijgt - van 45% naar 55% - neemt de voorziening per ultimo 2019 met € 208.000 toe.
- o Als bij gelijke kans - 45% - de duur van de uitkering niet 4,9 maar 5 jaar wordt - de maximum termijn - dan stijgt de voorziening met € 109.000.
- o Als bij gelijke kans en uitkeringsduur het maximum aan voorziening berekend wordt vanaf het moment dat een medewerker recht heeft op wvs, dan stijgt de voorziening met € 272.000

De dotatie in 2019 heeft een tweetal oorzaken. Enerzijds hebben medewerkers in 2019 aangegeven van de regeling uit de cao gebruik te willen maken. De daarbij behorende last voor de hele looptijd van de regeling is in één keer in de voorziening opgenomen. Anderzijds hebben we in 2019 de hoogte van de voorziening aangepast vanwege een nadere analyse op de onttrekkingen die ten laste van de voorziening plaatsvonden. Daaruit bleek dat de werkelijke kosten van de WVS-regeling hoger zijn dan aanvankelijk was ingeschat bij berekening van de voorziening. Deze extra kosten zijn nu alsnog in de voorziening meegenomen in de vorm van een aanvullende dotatie.

De onttrekkingen zijn het gevolg van betaalde salariskosten aan medewerkers die in 2019 gebruik maakten van de regeling.

Gehanteerde disconteringsvoeten

De gehanteerde disconteringsvoeten zijn afhankelijk van de looptijd van de voorziene verplichtingen en als volgt bepaald:

Voorziening	Disconteringsvoet	
	2019	2018 Grondslag (rentestand ultimo boekjaar)
<i>Sociaal beleid, reorganisatie, rechtspositioneel</i>	0,01%	0,40% 10-jaars depositorente schatkistbankieren
<i>Verlofsparen en sabbatical leave</i>	0,00%	0,00% 5-jaars depositorente schatkistbankieren
<i>Verplichtingen voor jubileumuitkeringen</i>	0,33%	0,85% Gemiddelde 10, 25- en 30-jaars depositorente schatkistbankieren
<i>Werkloosheidsbijdragen</i>	0,01%	0,40% 10-jaars depositorente schatkistbankieren
<i>Langdurig zieken</i>	0,00%	0,00% 2-jaars depositorente schatkistbankieren
<i>Werkijdvermindering senioren</i>	0,00%	0,00% 5-jaars depositorente schatkistbankieren

2.3 Langlopende schulden

	Saldo 01-01-19 x € 1.000	Aangegane leningen x € 1.000	Aflossingen x € 1.000	Saldo 31-12-19 x € 1.000	Looptijd > 1 jaar <= 5 jaar x € 1.000	Looptijd langer dan 5 jaar x € 1.000	Rente- voet %
2.3.5 Ministerie van financiën	10.400	0	650	9.750	2.600	7.150	2,58
Totaal	10.400	0	650	9.750	2.600	7.150	

Toelichting Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden is een bedrag van € 7.150.000 (2018: € 7.800.000) opgenomen met een resterende looptijd langer dan vijf jaar.

2.3.5 Ministerie van financiën

In december 2013 is een financieringsovereenkomst getekend met het Ministerie van financiën met een hoofdsom van € 13 miljoen, af te lossen in 20 jaarlijkse termijnen vanaf december 2016. Het rentepercentage is 2,58% over gehele looptijd. Voor de lening is als zekerheid gesteld de verhypothekering van alle onroerende zaken.

Bij het afsluiten van de lening was de reële waarde gelijk aan de nominale waarde.

De reële waarde van de langlopende schuld per balansdatum is geschat op € 13.064.000. Deze schatting is bepaald door de contante waarde van de lening te berekenen aan de hand van een geschatte rendementscurve, passend bij de looptijd van het geldende contract, aan het einde van het jaar. De reële waarde is hoger doordat de lening een vaste rentestructuur heeft waarbij de huidige marktrente lager is dan de contractueel afgesproken rente.

	31-12-2019 x € 1.000	31-12-2018 x € 1.000
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.5 Schulden aan Ministerie van financiën	650	650
2.4.8 Crediteuren	521	557
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.329	1.259
2.4.10 Pensioenen	412	376
2.4.12 Overige kortlopende schulden	524	376
2.4.13 Vooruitontvangen college-, cursus-, les- en examengelden	4.359	3.919
2.4.14 Vooruitontvangen subsidies OCW	350	464
2.4.16a Vooruitontvangen subsidies NWO	40	55
2.4.16b Vooruitontvangen bedragen overig	103	66
2.4.17 Vakantiegeld en vakantiedagen	1.324	1.355
2.4.18 Te betalen interest	0	12
2.4.19 Overige overlopende passiva	134	433
	<u>9.746</u>	<u>9.522</u>

Toelichting kortlopende schulden

De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar en hebben daarmee een kortlopend karakter.

De stijging van de vooruitontvangen collegegelden heeft met name te maken met de stijging van het aantal studenten in het cursusjaar 2019/2020.

Model E

Model E is niet in de jaarrekening opgenomen omdat er geen verbonden partijen zijn die in model E opgenomen zouden moeten worden.

Model G

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Volg-nummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
1	Lerarenbeurzen 2018-2019	928163-1	23-7-2018	Ja
2	Lerarenbeurzen 2019-2020	1006208-1	23-7-2019	Nee
3	Lerarenbeurzen 2019-2020 (<i>terugvordering</i>)	1019864-1	19-12-2019	Ja
4	Doorstroom MBO-HBO	DHBO17018	23-10-2017	Ja
5	Doorstroom MBO-HBO vervolg	DHBO19032	30-10-2018	Nee
6	Vraagfinanciering	959019	22-1-2019	Ja
7	Vraagfinanciering	994421	15-4-2019	Ja
8	Vraagfinanciering	1001185	22-7-2019	Ja
9	Vraagfinanciering	1009984	22-10-2019	Ja
10	Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen 2018-201	934768-1	20-11-2018	Nee
11	Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen 2019-202	1013131-1	20-11-2019	Nee

G2A Subsidies met verrekeningsclausule, aflopend (Bedragen * € 1)

G2B Subsidies met verrekeningsclausule, doorlopend (Bedragen * € 1)

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum de toewijzing	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen	119100	26-6-2017	932.275	778.385	861.600	-83.215	153.890	70.675	0	0

A8 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Kredietfaciliteit liquide middelen

Met de Staat der Nederlanden is overeengekomen dat een roodstand op de rekening-courant mogelijk is tot een bedrag van circa € 3 miljoen. Hiervoor is als zekerheid gesteld de verpanding van alle onroerende zaken.

Meerjarige contracten

Eind 2019 heeft de CHE meerjarige contracten lopen inzake Gas, Elektra, Warmte en Koude opslag, Schoonmaakdiensten, Studentinformatiesysteem, Arbodienstverlening, Reproapparatuur, HRM-software, Onderwijssoftware, Leaseauto's, Sanitaire SLA server en storage apparatuur, Service & onderhoud tech. gebouw instal. en softwarelicenties. De totale toekomstige waarde van deze contracten bedraagt € 3.418.000. Betreffende de contracten inzake Gas, Elektra, ICT hardware, Catering en onderhoud luchtbehandeling zijn er mantelovereenkomsten afgesloten. Deze contracten resulteren niet in een afnameverplichting en zijn dan ook niet opgenomen in de totale waarde van de contracten en de tabel 'specificatie niet in de balans opgenomen verplichtingen'. De expiratedatum van de contracten varieert van 1 juli 2020 t/m 31 december 2030.

Specificatie niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volg- nummer Omschrijving	Bedrag boekjaar x € 1.000	Bedrag < 1 jaar x € 1.000	Bedrag 1-5 jaar x € 1.000	Bedrag > 5 jaar x € 1.000	Bedrag totaal x € 1.000
1 Warmte en Koude opslag	90	60	240	360	660
2 Schoonmaakdiensten	297	297	1.188	247	1.732
3 Student informatiesysteem	46	39	-	-	39
4 Arbodienstverlening	35	8	-	-	8
5 Reproapparatuur	27	12	5	-	17
6 HRM-software	67	40	-	-	40
7 Onderwijssoftware	79	71	221	-	292
8 Leaseauto's	24	20	1	-	21
9 Sanitaire voorzieningen	48	47	97	-	144
10 Service & onderhoud tech. gebouw instal.	31	8	17	4	29
11 Licenties	109	70	31	-	102
	853	672	1.800	611	3.084

Warmte en Koude opslag (WKO)

In 2014 is er een contract afgesloten voor de betaling van het vastrecht en het gebruik van de WKO installatie. De totale contractwaarde bedraagt hiervan € 2.775.000. De betaling van het vastrecht ad € 899.000 is bij ingebruikname in 2015 opgenomen op de balans onder de materiële vaste activa en wordt in 15 jaar afgeschreven. Het restant van de contractwaarde betreft het gebruik van de WKO installatie voor de gehele gebruiksduur.

Gevestigde zakelijke zekerheden ten behoeve van niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het juridisch eigendom van de Warmte en Koude opslag is voorbehouden aan Engie en gaat op de einddatum van het contract over op de CHE.

A9 Toelichting op de exploitatierekening

Analyse werkelijk ten opzichte van begroot 2018

Het exploitatieresultaat in 2019 bedraagt € 916.000 en is daarmee € 522.000 hoger dan het begrote resultaat van € 394.000. Hieronder geven wij een nadere toelichting op de verschillen tussen werkelijk en begroot.

Baten

Rijksbijdrage

De rijksbijdrage is € 266.000 hoger dan begroot voor 2019. In de begrote rijksbijdrage voor 2019 was reeds rekening gehouden met loon- en prijscompensatie. Deze viel in combinatie met een meevaller in de referentieraming én een eenmalige meevaller in december 2019 - vanwege geld dat over was bij OCW - licht hoger uit.

College-, cursus-, les- en examengelden

De opbrengst uit collegegelden is € 48.000 hoger dan begroot, vanwege de hogere studentaantallen dan begroot.

Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)

De baten werk i.o.v. derden zijn € 182.000 lager dan begroot. Niettemin is het resultaat voor deze private activiteiten beter dan begroot, door te sturen op resultaat in plaats van alleen vergroting van de baten.

Overige baten

De overige baten zijn € 576.000 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met het feit dat meer studenten van andere hoge scholen bij de CHE hun minoren volgen. Daarnaast zijn er meer baten als gevolg van NWO beurzen, verhuur van het gebouw en detachering.

Lasten

Personeelslasten

De personeelslasten vormen 77,9% van de totale baten (begroot 78,8%). De personeelslasten zijn € 197.000 hoger dan begroot. De reden dat deze kosten nagenoeg begroting zijn uitgekomen heeft vooral te maken met de sturing op deze kosten én dat de cao voor het jaar 2019 reeds bekend was bij het maken van de begroting 2019. Hierdoor waren verrassingen wat betreft de prijscomponent van de lonen uitgesloten. De pensioenpremie was in 2019 iets lager dan ingeschat bij het maken van de begroting voor 2019. De extra personeelskosten ten opzichte van de begroting zijn meer dan gecompenseerd door de baten van de NWO beurzen en detachering van personeel.

Afschrijvingen

De afschrijvingen waren lager dan begroot vanwege het uitstellen en niet realiseren van geplande investeringen. Uitstel van een investeringen heeft plaats gevonden in 2019, omdat besloten is een nieuw duurzaam meerjarenonderhoudsplan te ontwikkelen.

Huisvestingslasten

De huisvestinglasten waren hoger dan begroot vanwege een toename van de schoonmaakkosten en door het maken van kosten voor herstel als gevolg van schade en diefstal.

Overige lasten

De overige lasten zijn in totaal nagenoeg conform begroting. Analyse van de resultaten geeft aan dat het catering verbruik binnen de CHE met € 58.000 toegenomen is ten opzichte van wat begroot is. Dit is echter meer dan gecompenseerd door €109.000 minder dan begroot uit te geven aan professionele diensten.

Financiële baten en lasten

Het saldo van de financiële baten en lasten betreft de verschuldigde rente op de lening met een oorspronkelijke hoofdsom van € 13 mln. bij het Rijk. Op de lening is een rentepercentage ontvangen van 2,58%. De rentebaten zijn nagenoeg nihil.

3	Baten		
		2019	2018
		x € 1.000	x € 1.000
3.1	Rijksbijdragen		
3.1.1.1	Rijksbijdragen OCW	28.058	27.767
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	420	848
		<u>28.478</u>	<u>28.615</u>
	<u>Uitsplitsing overige subsidies OCW</u>		
3.1.2.1.1	Geoordeelde subsidies OCW	166	700
3.1.2.1.2	Niet-geoordeelde subsidies OCW	254	148
		<u>420</u>	<u>848</u>
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden		
3.3.3	Collegegelden sector HBO	7.526	7.407
		<u>7.526</u>	<u>7.407</u>
3.4	Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)		
3.4.1	Contractonderwijs	2.371	2.186
		<u>2.371</u>	<u>2.186</u>
3.5	Overige baten		
3.5.1	Opbrengst verhuur	168	126
3.5.2	Detachering personeel	100	87
3.5.7	Studentenbijdragen (HO)	227	254
3.5.10.1	Beurzen vanuit NWO	269	155
3.5.10.2	Beurzen en subsidies vanuit overige non-profit organisaties	78	16
3.5.10.5	Overige	912	694
		<u>1.753</u>	<u>1.332</u>
4	Lasten		
4.1	Personeelslasten		
4.1.1	Lonen en salarissen	29.451	28.317
4.1.2	Overige personele lasten	2.001	2.720
4.1.3	Ontvangen vergoedingen	-204	-272
		<u>31.248</u>	<u>30.765</u>
	<u>Uitsplitsing personeelslasten</u>		
	<u>Lonen en salarissen</u>		
4.1.1.1	Lonen en salarissen	22.925	22.215
4.1.1.2	Sociale lasten	2.893	2.782
4.1.1.5	Pensioenlasten	3.633	3.320
		<u>29.451</u>	<u>28.317</u>
	<u>Overige personele lasten</u>		
4.1.2.1	Dotaties, vrijvallen en rentemutaties personele voorzieningen	775	1.627
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	1.287	1.286
4.1.2.3	Overig	-61	-193
		<u>2.001</u>	<u>2.720</u>

		2019	2018
		<i>fte</i>	<i>fte</i>
4.1.a	Gemiddelde FTE's over verslagjaar		
	Personeel in loondienst	362,8	358,4
	College van Bestuur	2,0	2,0
		<u>364,8</u>	<u>360,4</u>
		2019	2018
		<i>x € 1.000</i>	<i>x € 1.000</i>
4.2	Afschrijvingen		
4.2.2	Materiële vaste activa		
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	1.479	1.459
4.2.2.2	Wagenpark	0	8
4.2.2.3	Inventaris en apparatuur	865	976
		<u>2.344</u>	<u>2.443</u>
4.3	Huisvestingslasten		
4.3.1	Huur	98	60
4.3.2	Verzekeringen	29	28
4.3.3	Onderhoudslasten	282	511
4.3.4	Energie en water	229	224
4.3.5	Schoonmaakkosten	419	364
4.3.6	Heffingen	130	128
4.3.8	Overige huisvestingslasten	37	29
		<u>1.224</u>	<u>1.344</u>
4.4	Overige lasten		
4.4.1	Administratie en beheer	1.366	1.378
4.4.2	Inventaris en apparatuur	262	251
4.4.3	Leer- en hulpmiddelen	113	88
4.4.5.1	Reis- en verblijfkosten	152	141
4.4.5.2	Studentenvoorzieningen	452	489
4.4.5.3	Internationalisering	123	77
4.4.5.4	Public Relations	662	697
4.4.5.5	Restauratieve voorzieningen	343	328
4.4.5.6	Extern advies	459	505
4.4.5.8	Schoolevenementen	181	206
		<u>4.113</u>	<u>4.160</u>

	2019 <i>x € 1.000</i>	2018 <i>x € 1.000</i>
Toelichting kosten Administratie en beheer		
<u>Accountantskosten</u>		
De accountantskosten kunnen als volgt worden gesplitst:		
Controle van de jaarrekening (incl. bekostigingscontrole)	80 *	84 **
Overige controle opdrachten	0	0
Fiscale adviezen	0	0
Overige advies opdrachten	0	0
	<u>80</u>	<u>84</u>

Bovenstaande honoraria voor controle van de jaarrekening is gebaseerd op een beste inschatting bij het opmaken van de jaarrekening van het totale honorarium van de accountant voor het uitvoeren van de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2019 (resp. 2018).

* In dit bedrag is tevens de afrekening voor de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2018 meegenomen á -/- € 1.350.

** In dit bedrag is tevens de afrekening voor de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2017 meegenomen á € 4.000.

	2019 <i>x € 1.000</i>	2018 <i>x € 1.000</i>
6 Financiële baten en lasten		
6.1 Rentebaten	1	17
6.2 Rentelasten (-/-)	284	303
	<u>-283</u>	<u>-286</u>

A10 WNT-verantwoording 2019 CHE

De WNT is van toepassing op CHE. Het voor CHE toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 164.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse E, complexiteitspunten per criterium: baten 6 punten, bekostigde eenheden 3 punten, sector 5 punten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	De heer	
	De heer H.J. van Wijnen	P.I.W. Oudenaarden
	Voorzitter	
	College van bestuur	Lid College van Bestuur
	1/1-31/12	1/1-31/12
<u>Functiegegevens</u>		
Aanvang en einde functievervulling in 2019		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
<u>Bezoldiging</u>		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.616	125.267
Beloningen betaalbaar op termijn	20.384	19.544
<i>Subtotaal</i>	<u>164.000</u>	<u>144.811</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	164.000	164.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	<u>164.000</u>	<u>144.811</u>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018

Bedragen x € 1	De heer	
	De heer H.J. van Wijnen	P.I.W. Oudenaarden
	Voorzitter	
	College van bestuur	Lid College van Bestuur
	1/1-31/12	1/1-31/12
<u>Functiegegevens</u>		
Aanvang en einde functievervulling in 2018		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
<u>Bezoldiging</u>		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	138.591	120.527
Beloningen betaalbaar op termijn	18.201	17.777
<i>Subtotaal</i>	<u>156.792</u>	<u>138.304</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	158.000	158.000
Totale bezoldiging	<u>156.792</u>	<u>138.304</u>

Regeling declaraties en bestuurskosten CvB-leden bekostigde Nederlandse hogescholen

Onderdeel van de totale bezoldiging is de bijtelling vanwege het ter beschikking stellen van een lease-auto. Met de CvB leden zijn in de arbeidsovereenkomst afspraken gemaakt over de maximum cataloguswaarde van de te kiezen auto. Er zijn geen afspraken gemaakt over het type auto.

De afgesproken maximum cataloguswaarde bedraagt:	45.000	39.000
--	--------	--------

Ultimo 2019 beschikten de CvB leden over de volgende lease-auto's:

Merk	Mitsubishi	Peugeot
Type	Outlander	308SW

Werkelijke cataloguswaarde	42.729	29.710
----------------------------	--------	--------

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

De CHE had in 2019 geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	De heer P.J. Aalbersberg	De heer J.L. Burggraaf	De heer R. Bisschop	De heer H.A. Dijkstra	Mevrouw M. van den Berg
	Voorzitter Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht
<u>Functiegegevens</u>					
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
<u>Bezoldiging</u>					
Totale bezoldiging	12.573	8.496	8.424	8.577	8.518
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.600	16.400	16.400	16.400	16.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018

bedragen x € 1	De heer P.J. Aalbersberg	De heer J.L. Burggraaf	De heer R. Bisschop	De heer H.A. Dijkstra	Mevrouw M. van den Berg
	Voorzitter Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht	Lid Raad van toezicht		Lid Raad van toezicht
<u>Functiegegevens</u>					
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.	1/1-31/12
<u>Bezoldiging</u>					
Totale bezoldiging	11.827	8.054	7.948	n.v.t.	8.016
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	23.700	15.800	15.800	n.v.t.	15.800

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

De CHE had in 2019 geen topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

1e. In het geval een topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van onderstaande tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1a of 1d.

Hiervan was geen sprake in 2019. Genoemde tabel is daarom in deze verantwoording niet opgenomen.

1f. Topfunctie bij andere WNT-instellingen als bestuurder

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking, hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

De CHE heeft in 2019 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband gedaan aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

A11 Gebeurtenissen na balansdatum

Naar aanleiding van het Corona virus is gekeken naar de impact op deze jaarrekening. Er is geen sprake van een materiële impact op de balansposten per jaareinde en het resultaat van 2019. In het bestuursverslag zijn in paragraaf 3.3 de onzekerheden en risico's beschreven die op dit moment in beeld zijn met betrekking tot de Corona crisis.

A12 Ondertekening van de jaarrekening

Ede, 6 mei 2020

College van Bestuur :

w.g. Dhr. drs. P.I.W. Oudenaarden

Raad van Toezicht :

w.g. Dhr. P.J. Aalbersberg

w.g. Mevr. M. van den Berg-Molenaar

w.g. Dhr. dr. R. Bisschop

w.g. Mevr. Mr. Dr. J.C. van Eijk - Graveland

w.g. Dhr. H.A. Dijkstra RA

B Overige gegevens

B1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag te Ede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- ▶ zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2019;
- ▶ de staat van baten en lasten over 2019;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Benadrukking van ontwikkelingen omtrent Corona

De ontwikkelingen rondom het Corona (Covid-19) virus hebben grote invloed op de gezondheid van mensen en onze samenleving en daarbij ook op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. De jaarrekening en onze controleverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgemaakt en de situatie verandert van dag tot dag. De invloed van deze ontwikkelingen op Stichting voor Christelijk Hoger Beroepsonderwijs op Gereformeerde Grondslag is uiteengezet in het bestuursverslag in paragraaf 3.3 en de toelichting opgenomen bij de gebeurtenissen na balansdatum in paragraaf A11. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens;
- ▶ bijlage C1 Gegevens van de rechtspersoon;
- ▶ bijlage C2 Overzicht resultaat CHE voor professionals per afdeling.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's:
 - ▶ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - ▶ van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 6 mei 2020

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.A. Brandhorst MSc RA

B2 Statutaire regeling resultaatbestemming

De statuten van de CHE bevatten geen bepaling inzake bestemming van het resultaat.

C Bijlagen

C1 Gegevens van de rechtspersoon

Bestuursnummer	40235
Brinnummer	25 BA
Naam instelling	Christelijke Hogeschool Ede
Adres	Oude Kerkweg 100
Postadres	Postbus 80
Postcode / Plaats	6710 BB EDE
Telefoon	0318 - 696 300
E-mail	info@che.nl
Internetsite	www.che.nl
Kamer van koophandel	41052188
Contactpersoon	J. Westland
E-mail contactpersoon	finance@che.nl

C2 Overzicht resultaat CHE voor Professionals per afdeling

Resultaat CHE voor Professionals

	2019 x € 1.000	2018 x € 1.000
Totaal baten	2.463	2.285
Totaal lasten	2.276	2.021
	187	264

	Algemeen x € 1.000	Theologie, Welzijn en Zorg x € 1.000	Educatie x € 1.000	Media & Organisatie x € 1.000	Totaal x € 1.000
Baten					
Contractonderwijs	0	1.737	402	232	2.371
Winsttaandeel Master Leren en Innoveren	0	0	7	0	7
Winsttaandeel Penta Nova	0	0	58	0	58
Overige Baten	0	27	0	0	27
Baten	0	1.764	467	232	2.463
Lasten	0	1.641	414	221	2.276
Resultaat	0	123	53	11	187
<i>Rentabiliteit</i>	0,0%	7,0%	11,3%	4,7%	7,6%
Stand reserve 1-1-2019	455	502	459	85	1.501
Bestemming resultaat	0	123	53	11	187
Saldo reserve 31-12-2019	455	625	512	96	1.688